

Régmúlt és Közelmúlt találkozása

2022 TDK ALTERNATÍV Mikháza

Szerző: Túri Levente

Konzulens: Sági Gergely

Bevezetés

Mit jelent számunkra az érték? Mit nevezünk annak? Mi az, ami eléggé fontos a múltból ahhoz, hogy fenntartsuk a jövő nemzedékeinek? Építészhallgatóként a múltban keresem az értékeket, az olyan fontos dolgokat, amiket érdemesnek tartok, hogy mások is lássák - akkor is mikor már én is múlt részét képezem. Ebből adódik az is, hogy valami olyasmit szeretnék alkotni, amit később más is fontosnak tart, ezzel adva értéket a világnak, a történelemnek.

„Ha élünk a hátrahagyottak szívében, nem halunk meg.” (Thomas Campbell)

Mikháza római lelőhelye egy nagyon komoly érték. A Maros megyei Múzeum ezt felismerte és a lehetőségei szerint igyekszik ezt az értéket megőrizni és ápolni.[1] Azonban fontosnak tartom, hogy a római múlt és a római múlt értékeinek megőrzése mellett a közelmúlt vagy épp a jelen székely kötődésű értékeit is ugyan ilyen elhivatottsággal ápoljuk, hiszen ezek bár mindezidáig szerencsésen fennmaradtak, a jövőjük meglehetősen bizonytalan, kellően tudatos odafigyelés nélkül ezeket az eltűnés fenyegeti.

[1] A Maros Megyei Múzeum a szakma és az üzleti szféra közreműködésével számos olyan projektet koordinál (Limes Dacicus Orientalis - LIDOR; Római limes útvonal Maros megyében -RLR; A római limes mint európai kultúrtáj Erasmus IP - RLCL; A római limes digitalizálása: Marosvécs-Sóvárád szakasz - DRL), melyek középpontjában a Maros megye területén húzódó római határszakasz vizsgálata áll. Ezek sikeres lebonyolítása érdekében a múzeumon belül 2012-ben megalakult a Római Limes Kutatóközpont - RLRC nevet viselő munkacsoport. Az RLRC célja a Maros megyei limes szakasz mentén fekvő újabb lelőhelyek felkutatása és a már ismertek alapos feltérképezése, terepbejárás, légirégészeti és geofizikai kutatások, illetve kisebb feltárások segítségével.

Mikháza

Mikháza[2] Erdély szívében, Maros megyében található kicsiny székely falu a Bekecs lábánál. Lakossága megközelítőleg 200 fő és mind magyar ajkú. Épületállománya még jelentős részben őrzi a Felső Nyárádmente hagyományos népiépítészetének jellegzetes karakterjegyeit. A porták többsége még a mai napig a régi parasztházak, nyárikonyhák és csűrökből álló hagyományos együttest mutatja. Állapotuk azonban sajnos többségében elég rossznak mondható. A rossz állapotú, sokszor már lakatlanná vált épületeket a tulajdonosaik gyakran a felismerhetetlenségig átépítik vagy éppen lebontják és új épületet emelnek a helyére. A falukép emiatt még idézi a múlt jeleit, de a folyamatos romlás, átalakulás miatt ez a hagyományos környezet lassan elveszik és ez a pusztulási folyamat sajnos egyre gyorsuló tendenciát mutat. Római emlék

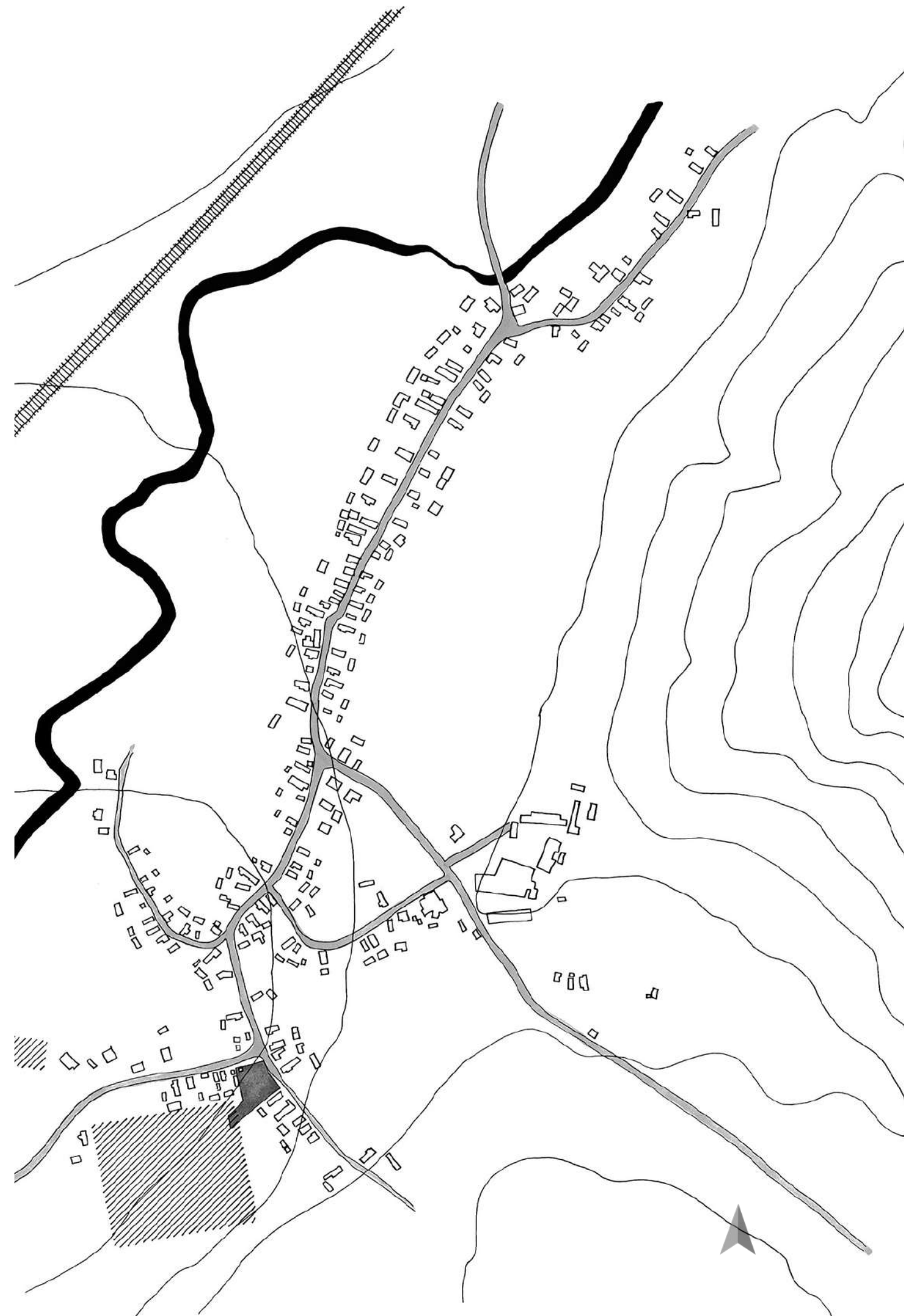
Római emlékek

Mikháza mellett-alatt a Római Birodalom egykori Dacia tartományának keleti határvidékét biztosító segédcsoport-tábor és ahhoz kötődő épületek (pl. fürdő, műhelyek) és az egykori polgári település (vicus) épületei találhatóak[3]. A Maros Megyei Múzeum évente tart tanácsot a tábor helyén, ezzel feltárva a múlt rejtett emlékeit, egyben a terepen, éles helyzetben oktatva a még tanuló régészeket. Régészhallgatók és -oktatók gyűlnek ide ilyenkor, nem csak Erdélyből, hanem Kölnből, Berlinből, Budapestről is. Emellett egyéb társtudományok képviselői, építészek, geofizikusok, restaurátorok is képviseltetik magukat – így 2013 óta majdnem minden évben a BME építészhallgatói is csatlakoztak a terepmunkákhoz. [4] A Múzeum évente egyre több programot szervez a lelőhelyre, melyek közül a legnagyobb és legrégebbi a hagyományosan augusztus első szombatján, és idén tizedik alkalommal megrendezett Római Fesztivál, ami igyekszik visszaidézni a kor hagyományait, történéseit, szokásait, eseményeit, illetve ilyenkor megmutatják az ásatások éppen aktuális eredményeit is. A fesztivál sok embert vonz a faluban, ami turisztikai szempontból jót tesz a falunak, azonban a megnövekedett érdeklődés és a programok okozta lökésszerű terhelés egyre nagyobb kihívások elé állítja a települést, annak lakóit, infrastruktúráját.

[2] Ma: Călugăreni, Mureș, Románia.

[3] Átfogóan lásd: PÁNCZÉL, Szilámér Péter – MUSTAȚĂ, Silvia – DOBOS Alpár: A mikházi római segédcsoport-tábor kutatása. Magyar Régészet, 2018/tavaszi, 13-20. illetve: PÁNCZÉL Szilámér Péter: The Roman Fort from Călugăreni. In: VAGALINSKI, Lydmil – SHARANKOV, Nicolay (szerk.): Proceedings of the 22nd International Congress of Roman Frontier Studies, Ruse, Bulgaria, September 2012. Sofia: National Archaeological Institute with Museum, 2015, 909-916.; PROTASE, Dumitru: Castrul roman de la Călugăreni (r. Târgu Mureș). Săpăturile din anul 1961. Acta Musei Napocensis, 1965/2, 209-214.

[4] 2013-ban és 2014-ben az RLCL Erasmus Intensive Programme, keretében indult el az együttműködés, melynek résztvevői a Humboldt Universität zu Berlin, Universität zu Köln, Fachhochschule Erfurt, Babeș-Bolyai Tudományegyetem (Kolozsvár), Petru Maior Egyetem Marosvásárhely, Pécsi Tudományegyetem, ELTE TTK Geofizikai és Űrtudományi Tanszék és a BME ÉPK (akkori nevén) Ipari és Mezőgazdasági Építésztervezési Tanszéke. A programot a kezdetektől a Maros Megyei Múzeum koordinálja. A következő években az együttműködés különböző források bevonásával folytatódott, míg 2022-ben a TROHELD nevet viselő Erasmus BIP keretében valósult meg.

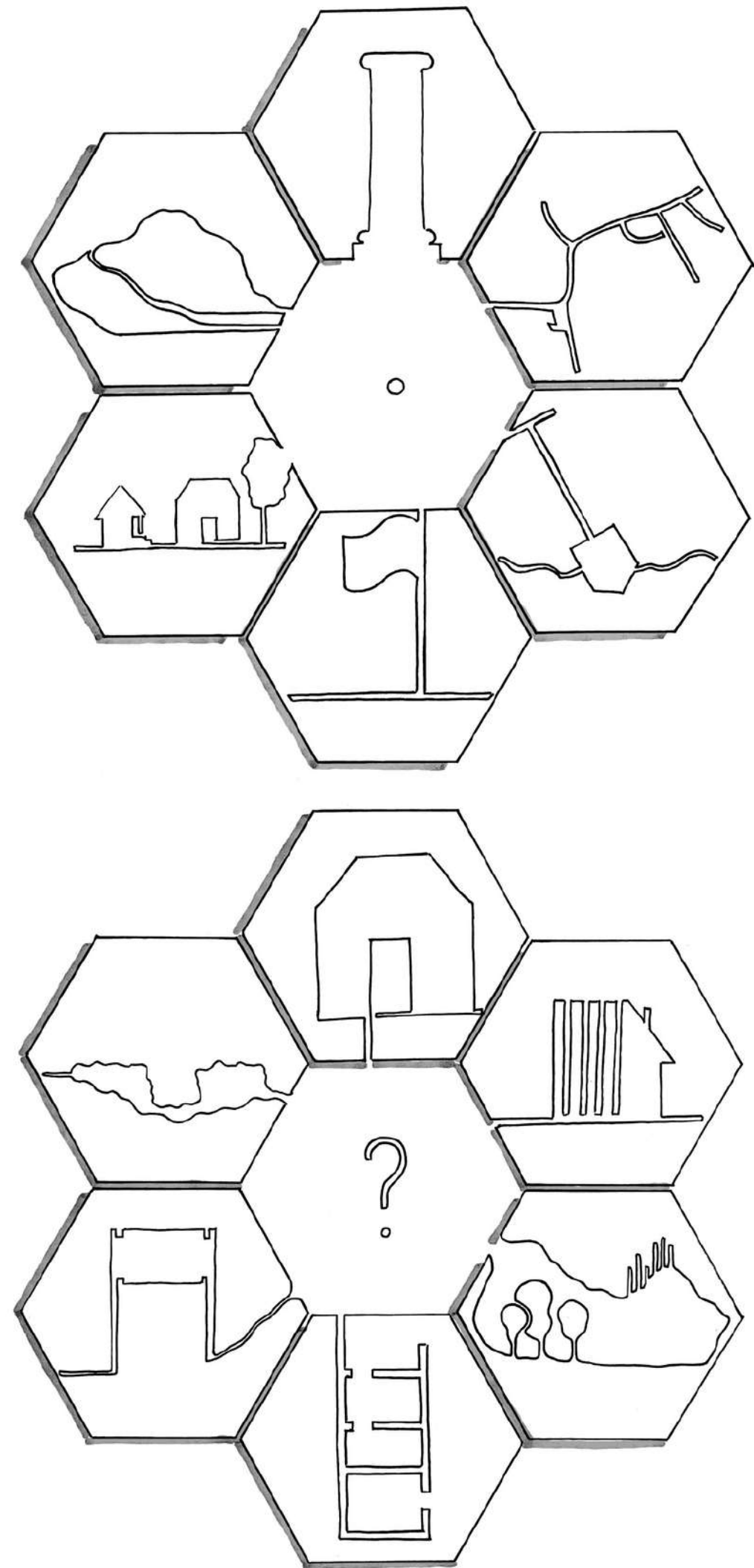
Lehetőségek, feltételek

Összefoglalva elmondható, hogy a római emlékek már feltárt és még feltáratlan darabjai és titkai, az évenkénti ásatás (ami mondhatni, mára hagyománnyá nőte ki magát), a Fesztiválok és a történelem iránt érdeklődő látogatók, a falu (még...) élő székely történelme és hagyományai, a falu térstruktúrája és léptéke mind-mind olyan értékkel bírnak, amelyek együttese Mikházát kiemelkedő értékévé teszi és ami ritkán áll rendelkezésre ilyen összetett és komplex együttesként. Mindemellett ne feledkezzünk meg a környező festői tájról sem, ami minden évszakban mutat valami csodásat az idelátogatóknak.

Igények

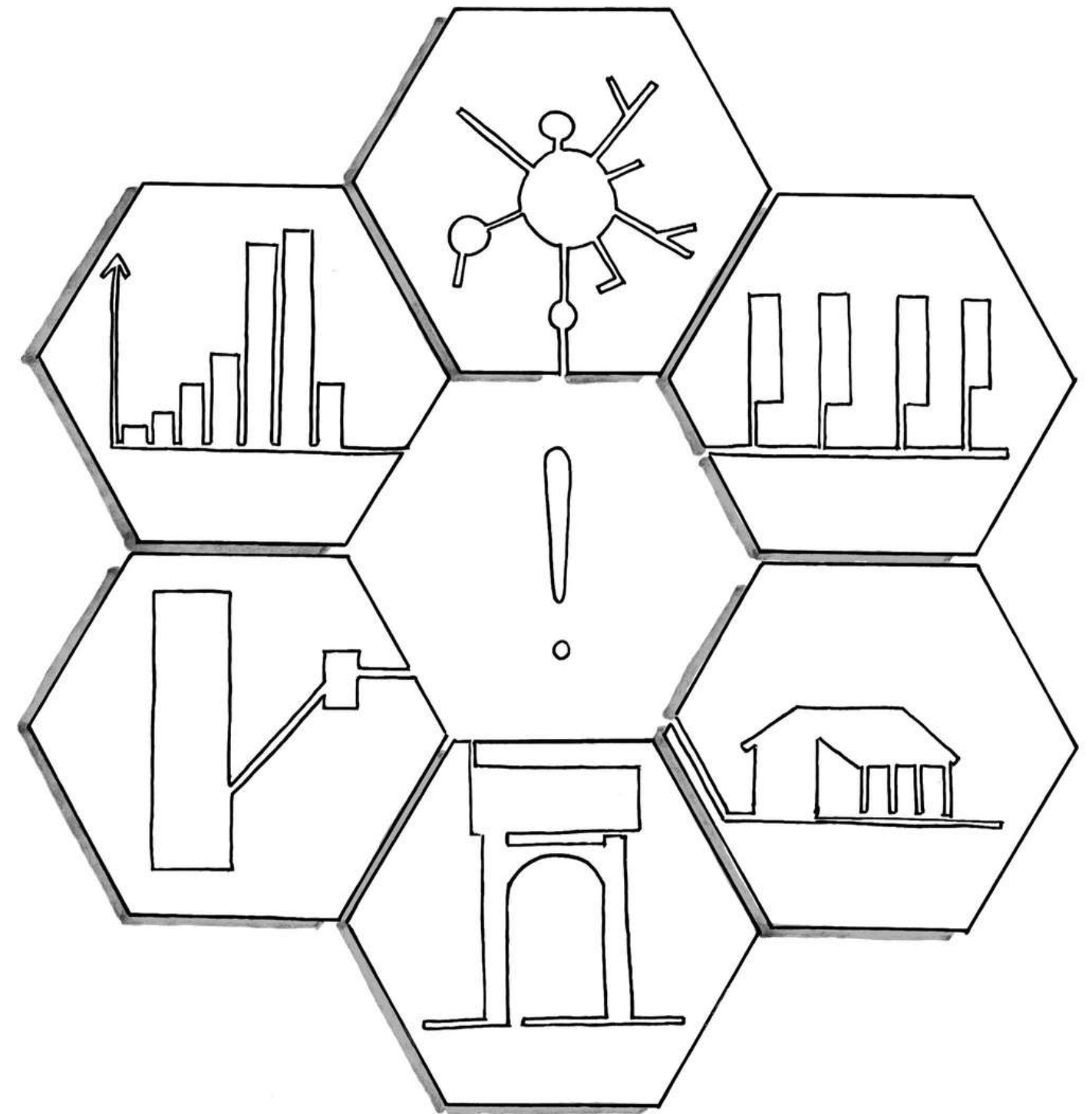
A tervezési program kiírását alapvetően a Maros Megyei Múzeum valós igényei szabták meg. Ezek alapján szükséges tervezni egy kisebb infópontot, egy vendéglátóhelyet, büfével, fogyasztói térrel, némi kiszolgálóterülettel ellátva. Ezen kívül meg kell őrizni a teleken még álló, hagyományos nyári konyhát és a jellegzetes, faragott fa székelykaput.

A tervezés legelején számomra felmerülő kérdéseket az igények és lehetőségek alapján a következőképpen fogalmaztam meg: A római romok nagyon fontosak és a feltárást, a bemutatást folytatni is kell, de mi legyen a sorsa a már feltárt, dokumentált anyagoknak? A falu székely történelmét reprezentáló épületek sorsával is szükséges foglalkozni, különben azok belátható időn belül örökre elvesznek. Az egyre szaporodó rendezvények, fesztiválok milyen hatással vannak a falura? Hogyan lehetne a fesztiválok falura jutó terhelését minél inkább csökkenteni, kezelni? Milyen fajta beavatkozásokat lenne érdemes itt alkalmazni? Elegendő csupán a régi épületek megtartása vagy inkább újabbakra volna igény? Egy esetleges új épületnek milyen elrendezése, mérete legyen, mi az, ami a leginkább kiszolgálja az igényeket? Ha már van egy festői tájam, ahhoz miként lehetne illeszkedni, hogy minél kevésbé legyen tájidegen?

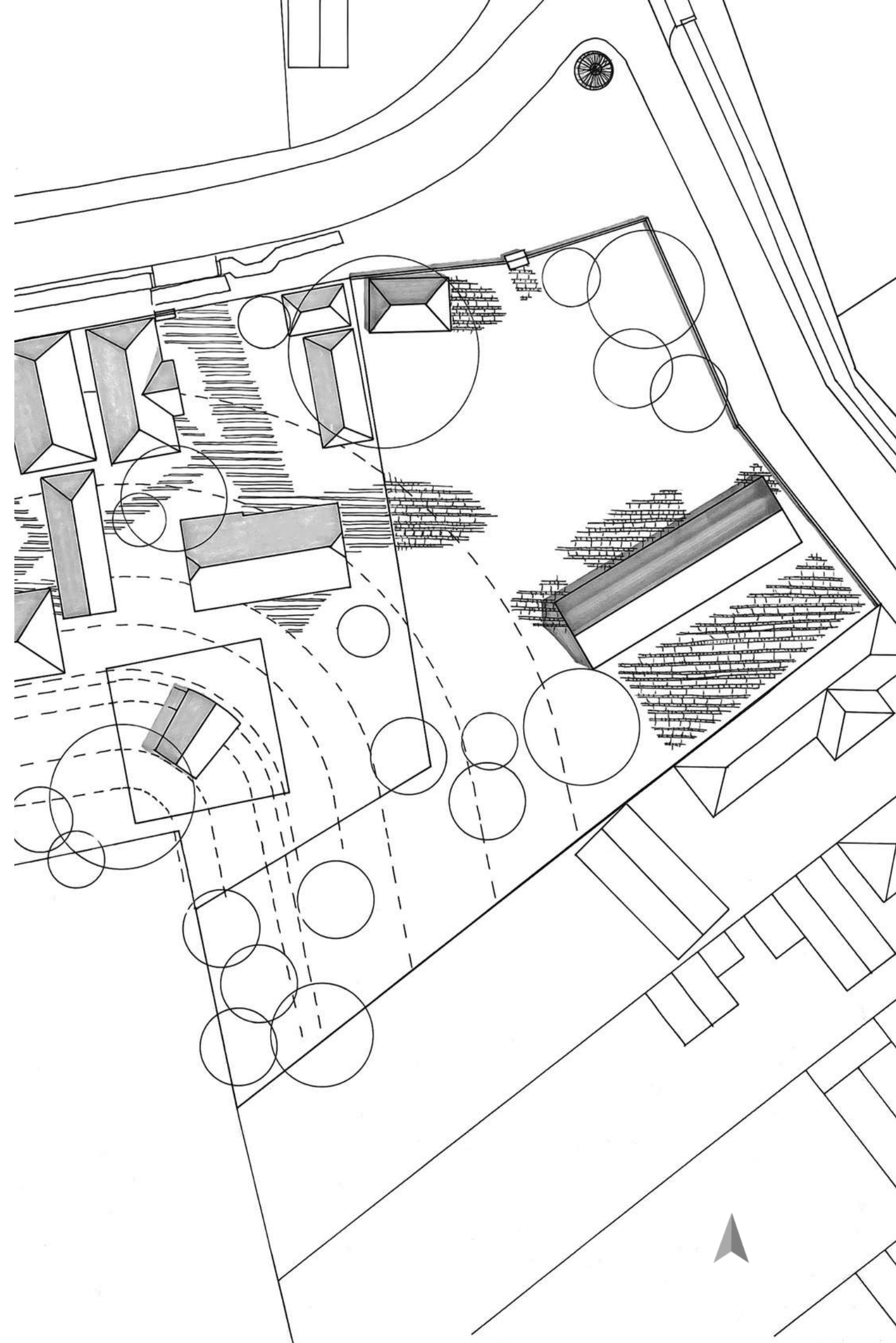
A megoldás!

Minden igény kielégítésére egy egyszerű, de minimális beavatkozást igénylő lehetőséget dolgoztam ki. Az értékének megfelelően megőrzöm a nyári konyhát és a kapu is az eredeti helyén maranda – természetesen a megfelelő rekonstrukció és állagmegőrzés mellett. A nyárikonyha funkcióját tekintve megváltozna és egy úgynevezett „Székely Timebox” válna belőle. Ezen kívül csupán egy új épület emelnék, ami a „Római ház” elnevezést kapná. Így a telken csupán két épület állna, ami azonban teljes mértékben beleilleszkedik a jelenlegi telekstruktúrába illetve igazodik a telek környezetében feltételezhető egykori római vicus elképzelt telekstruktúrájába is. A tervezési terület méretei ezen kívül lehetővé teszik, hogy egy állandó új köztér, egyfajta új központ alakuljon itt ki a fesztivál és az ásatások idején is, ezzel csökkentve, illetve jól meghatározott keretek közé terelve a Mikházára jelenleg teljesen kontrol nélkül rázúduló terhelést.

Tervezett helyszínrajz, telek elrendezés, funkciók

A tervezési területen található épületek közül a lakóépületet (ami ráadásul egy '70-es évekre tehető átépítés következtében semmiben sem hasonlít az eredetileg ott álló hagyományos lakóházra) rossz műszaki állapota miatt menthetetlennek ítélttem, emiatt teljes mértékben elbontanám. A kapu és nyárikonyha egy rekonstrukció során visszanyerné eredeti állapotát. A kerítés helyzete változatlan lenne, de újjá lenne építve a szomszédokéhoz hasonló, hagyományos, deszkázott módon. A telek hátsó része a dombra vezető útról kapna egy új, járműforgalom számára is alkalmas bejáratot, ezzel együtt ott kialakítva egy kisebb burkolt parkolót. A híd felől érkeve (tehát a fő megközelítés irányából) a parkolót a „Római ház” hosszán elnyúló, tornácos tömege takarná a látogatók elől. Az épület illeszkedik az utcaképhez, és követi a hagyományos telekelrendezést, mind méretében, mind stílusában igazodik az őt körülvevő, még többnyire hagyományosnak tekinthető környezethez. A középén kialakuló, szabadon hagyott udvar területén alakulhat ki az új központ, ami a múzeumi rendezvények, a fesztivál és az ásatás idején is mindenki számára nyitott és használható köztér volna, ezzel koncentráltabbá téve a falun belüli látogatói terhelést. A jelenlegi növényzetet megtartanám, rendezném, illetve kisebb növényekkel bővíteném az állományt. A növényfajtákat úgy kell kiválasztani, hogy ne okozzanak kárt az alattuk elterülő leőhelyben. A telek előtt található árkokat elfedném és a csatornát ezen a szakaszon a föld alatt vezetném el. Az így kialakult plusz területen belül kiemeltebb pozícióba helyezném a keresztet és egy védőtetővel, valamint találkozópontnak is alkalmas ülőfelületekkel látnám el.

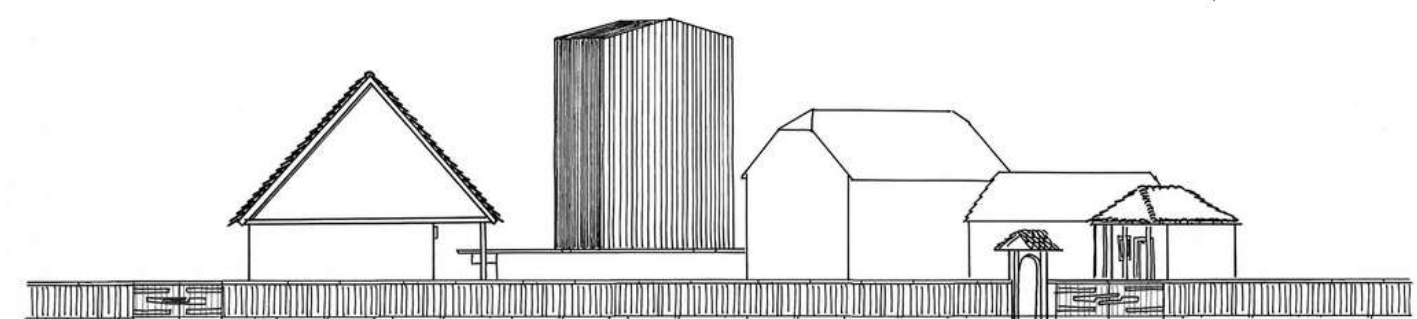
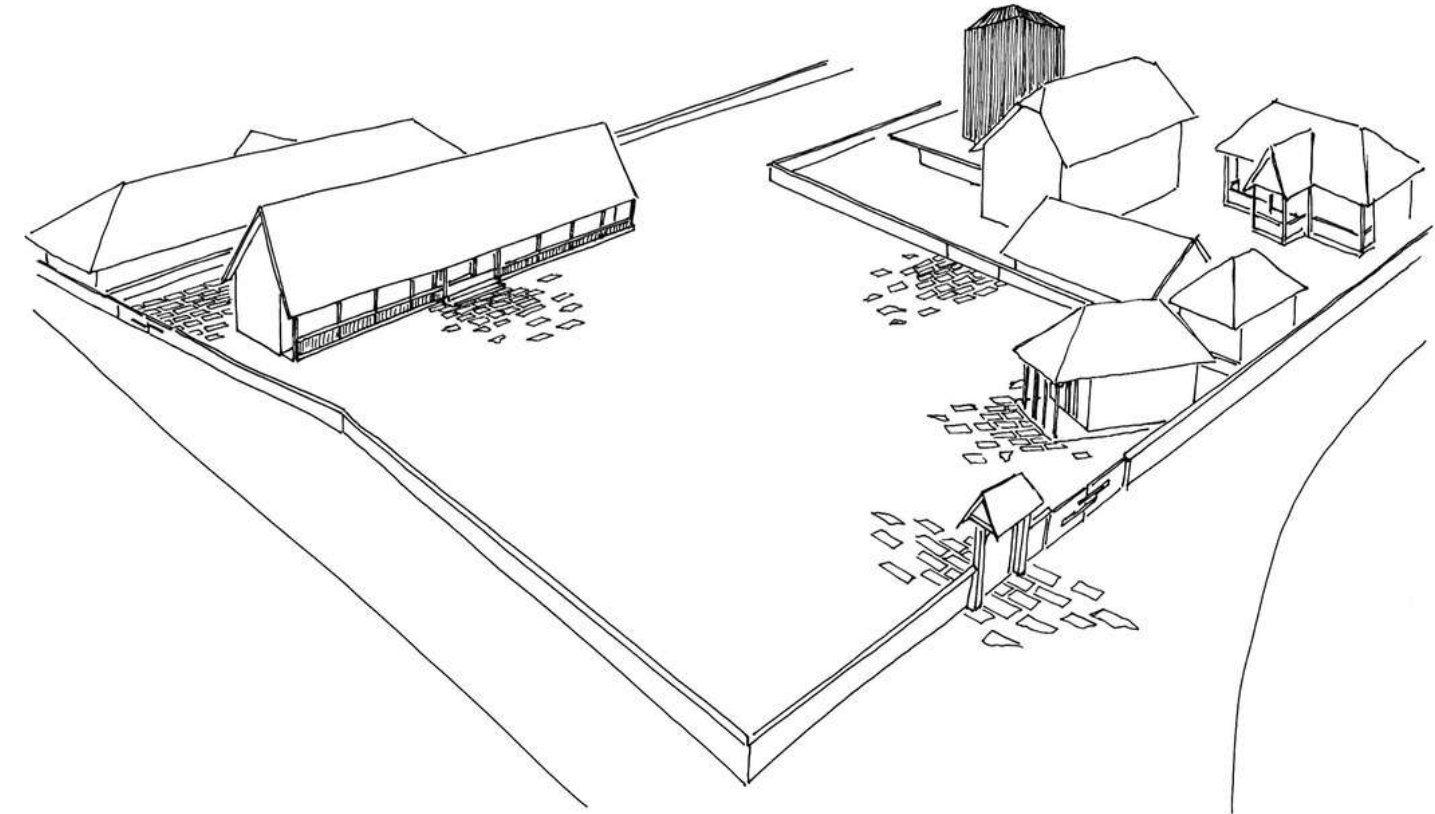
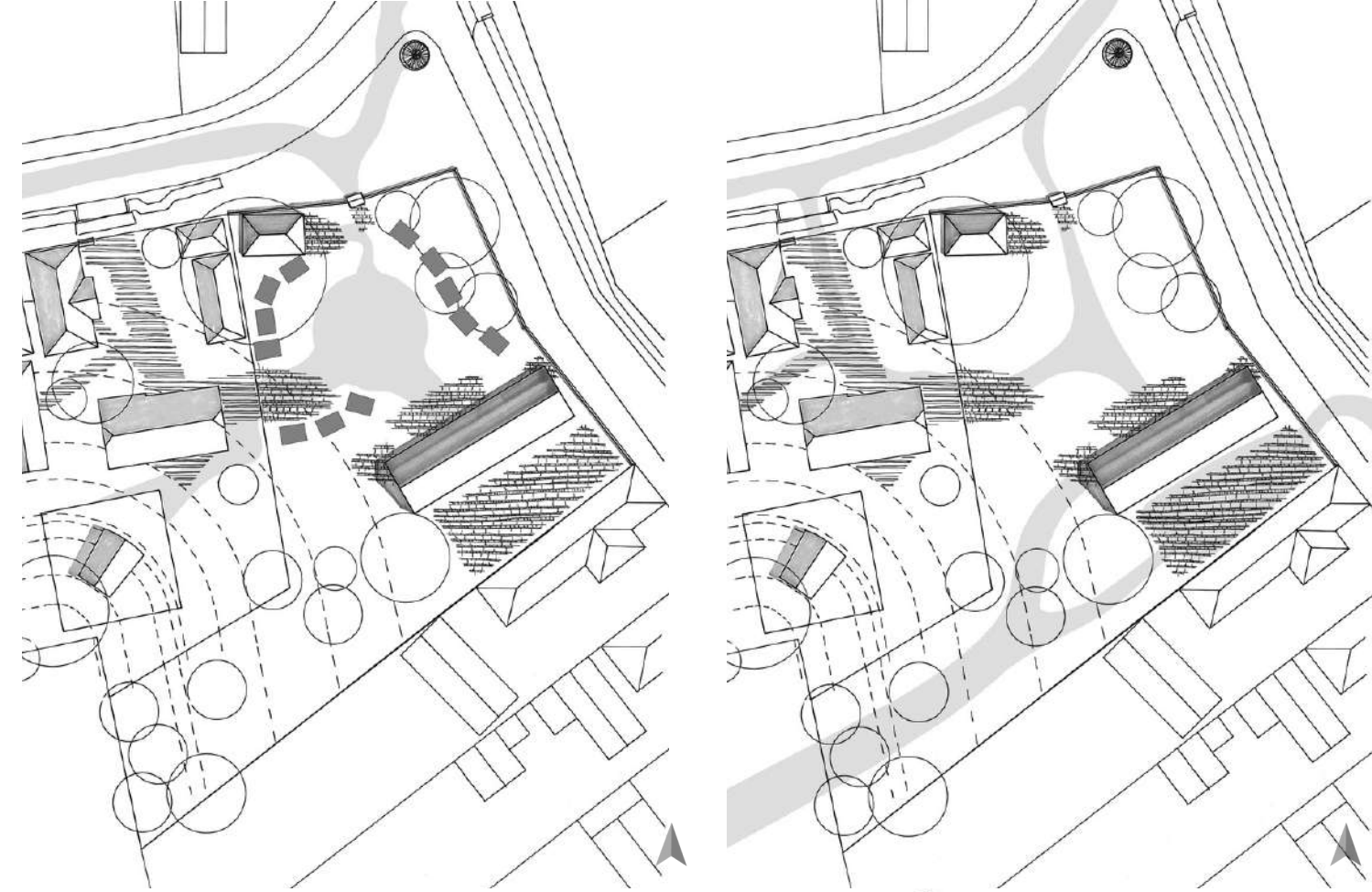

Tervezett helyszínrajz, telek elrendezés, funkciók

Az így kialakított új, kettős központi tér egyszerre adna közteret a falunak, illetve az adott esetben lezárható udvarral egy igény szerint bővíthető, megnyitható, ellenőrizhető (tehát adott esetben belépővel látogatható rendezvények megtartására is alkalmas) nagyon flexibilisen használható tér-együttes jönne létre. A kisebb, akár a múzeumtól független rendezvények megtarthatók kizárólag az utcák által körbezárt és a kereszt által dominált kis területen, azonban a nagyobb, vagy akár belépődíjas rendezvényekre a belső, zárt (zárható) udvar kínál alkalmas területet. A Római Fesztivál ideje alatt lehetőség van a teljes terület kapacitását kihasználni. A jelenleg több helyszínen, elsősorban és sok esetben hátsókeretekbe „rejtve” elhelyezett standok itt központi szerepet kaphatnak: látványos, színes, kifejezetten vásári hangulatot teremtve, egy külön erre a célra létrehozott területen jelenhetnek meg.

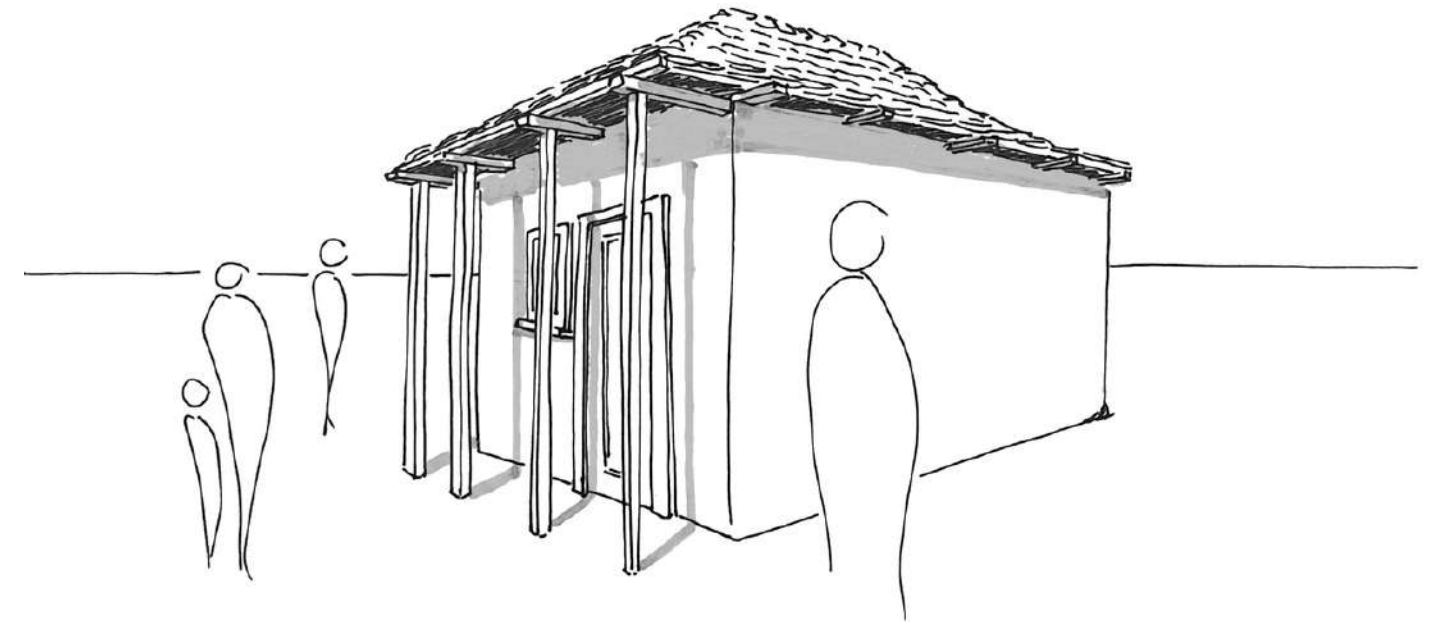
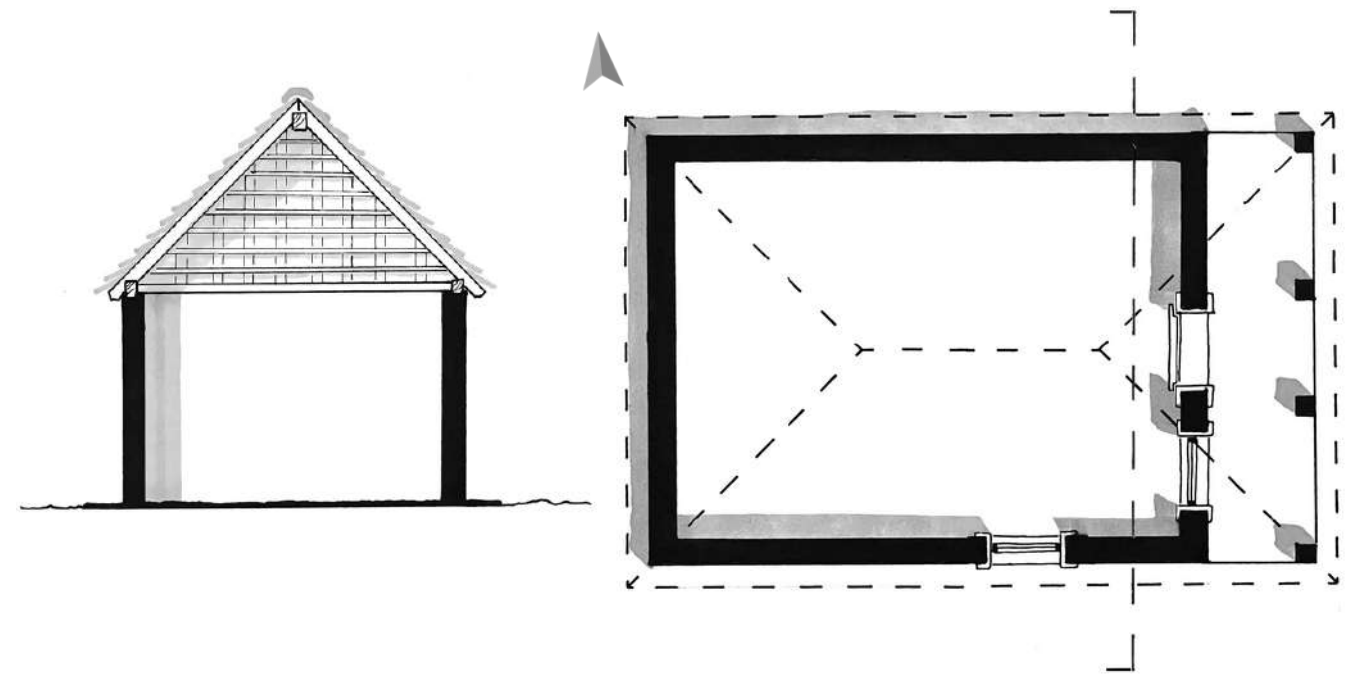
Ebben az esetben a „Római ház” az események visszahúzó háttérére csupán, a szükséges, eddig sokszor vizuálisan igen kifogásolható büfé sátrak kulturált alternatíváját jelenti. Rendezvényeken kívül azonban az épület az udvar hangsúlyos eleme, ami nem csupán egyszerű vendéglátóhely, hanem egyszerre múzeumpedagógia kiegészítő elem, a régészeti parkhoz kapcsolódó összetett „információs felület”.

A nagyon változatos terhelést jelentő használati módoknak megfelelő térburkolat kialakítása kihívást jelentett. Nyilvánvaló volt, hogy az egész területet nem szabad a legnagyobb, de összeségében a legritkább terhelésre méretezve burkolni, hiszen az az év nagyobb részében sivár „kősvatagot” eredményezne csupán. Viszont egyértelműen kijelölhetőek a területen olyan pontok, amik a nagyobb látogatói terhelés mellett nem lehetnek meg megfelelő burkolat nélkül. Így alakult ki a részleges burkolás koncepciója, amelyet a várható sűrűsödési pontokon sűrűsödő, majd fokozatosan ritkuló, végül a gyepebe vesző szilárd burkolatú foltok laza szövedékeként alakítottam ki.

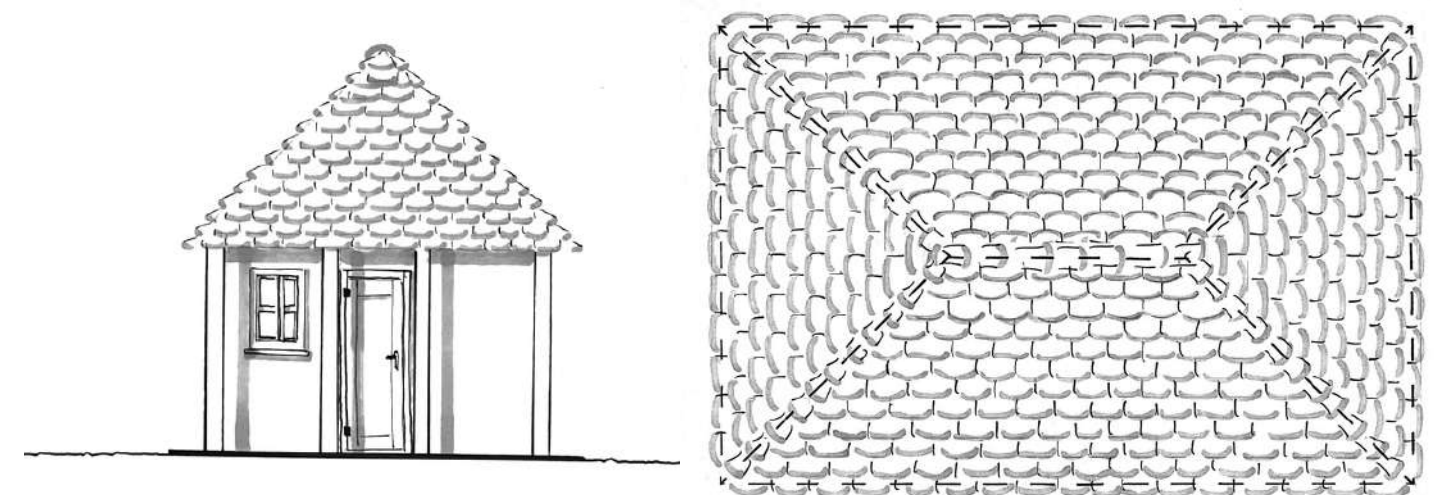
Nyárikonyha

Jelenlegi állapotában a nyárikonyha életveszélyes és új funkciók befogadására teljesen alkalmatlan. Céлом azonban, hogy régi formáját visszakapva új élettel tölten meg, ehhez azonban a teljes újjáépítésére van szükség.[5] A meggyengült tartószerkezeti elemeket kicserélném, falat kijavítanám, újra meszelném, a padlóját kiegyenlítaném. Belső terét a falu székely történelmének megőrzésére és bemutatására szánt funkcióval tölteném meg, ezért kapta (utalva a lelőhelyen 2016-ban felépült, hasonló rendeltetésű pavilonpárra utalva) a „Székely Timebox” elnevezést. A bemutatás a lehetőségek függvényében elképzelhető hagyományos módon (többek között korhű tárgyak bemutatásával, fali plakátok kihelyezésével) de nagyobb ráfordítással akár egy egyedülálló, digitális „Magci Wall” beépítésével, ami interaktív módon mutatná meg az ide látogatóknak, hogy milyen történelemmel bír Mikháza és az itt élt-élő székelyek. Az eddigi évek során az ásatások sok jó hozadéka mellett a Múzeum továbbra is adós maradt a helyi élő múlt bemutatásával. Tudomásom szerint jelen pillanatig még nem történt komolyabb próbálkozás erre. [6] Úgy vélem ez egy nagyon szép gesztus volna a helyiek felé, hogy nem csak a római emlékeket, hanem az ő közeli történelmüket is bemutatnánk, megőriznénk, hiszen nélkülük nem lett volna lehetőség megvalósítani mindazt, ami az elmúlt években Mikházán történt!

[5] A megoldás nem lenne teljesen idegen, egyrészt az rendszere át- és újjáépítés gesztusa a népiépítészet sajátos karakteréhez is hozzátartozik, másrészt épp a szomszédos múzeumi telken valósult meg a közelmúltban egy (szintén a faluból származó, mentett) nyárikonyha teljes rekonstrukciója a múzeum helyi alkalmazottainak kivitelezésében.

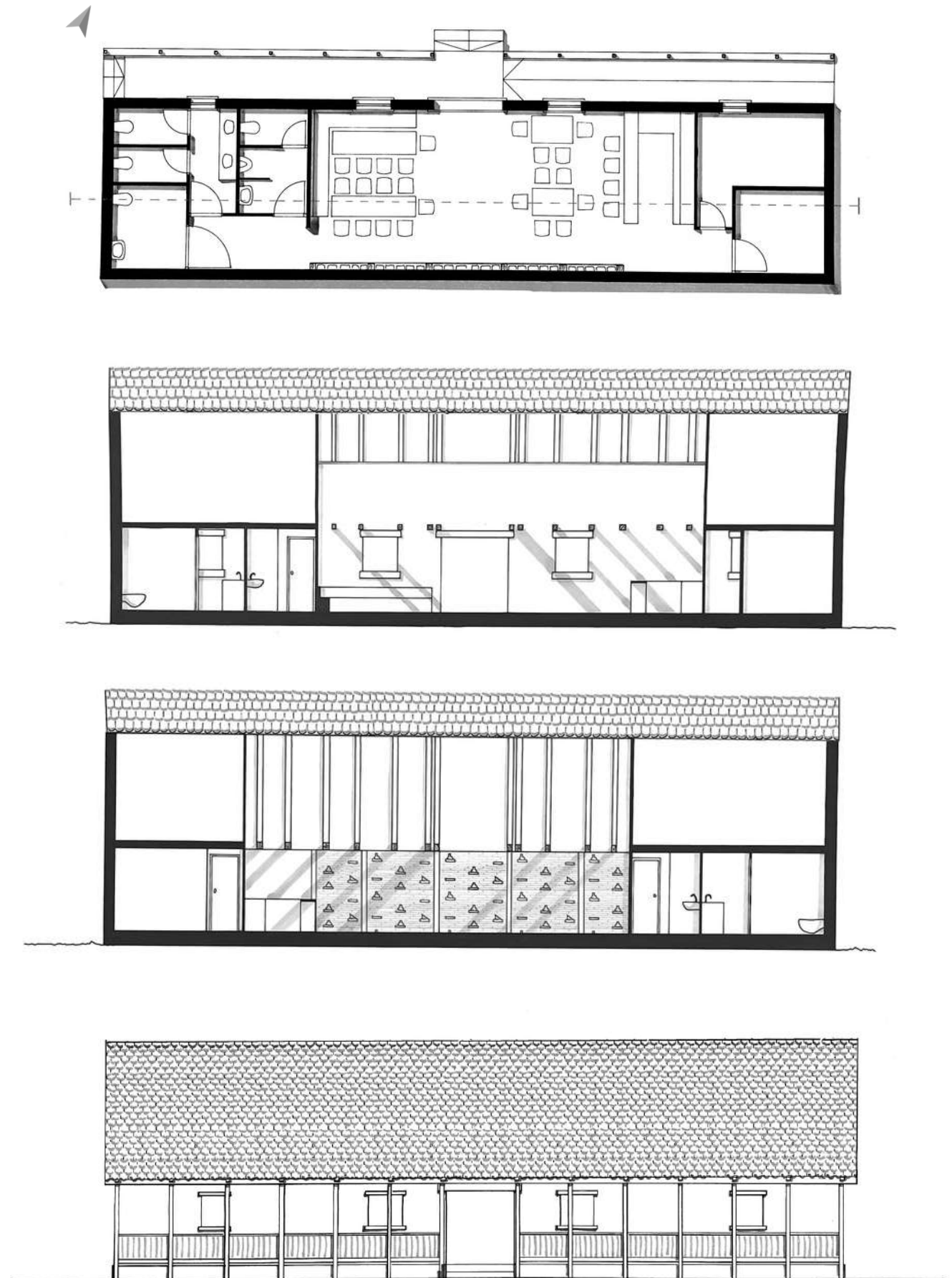
[6] A nemrégiben felújított szomszédos portákban eredeti szándék szerint néprajzi bemutatóhely is nyílt volna, azonban a logisztikai szempontok és az anyagi lehetőségek ezeket a szándékokat – egyelőre – felülírták.

Római ház

A Római ház tömegét tekintve a helyi parasztházak méreteit veszi és ennek figyelembevételével igyekszik a helyi építési „szabadságot” kihasználni. A hossz tengelyes ház koncepciója, hogy külső megjelenését tekintve egyensúlyozzon a székely és a római hosszúházak idézete között, azok közös formai elemeiből építkezzen, úgy, hogy belső tereiben mégis direktbben megmutassa a római vicusok polgári épületeinek ismert anyagait és szerkezeti elemeit. Ezért az épület építéstechnológiája követi a római hosszúházak lehetséges építési megoldásait (amik egyébként szintén nagyon hasonlóak a mai parasztházakéhoz): emelt padló szerkezettel készültek, favázas, vályoggal vagy téglával kitöltött falakkal, tapasztott, meszelt falfelületekkel (amelyeket igényesebb házak esetén némi díszítőfestéssel is elláttak). A nyílászárók fa keretezésűek, a másutt feltárt, hasonló léptékű épületek alapján feltételezett erősen kiemelt szemöldök gerendákkal. A nyeregető fedésnek anyag megegyezik a helyi épületekével: égetett kerámiacserép. Az épület a hosszanti tengelyének közepén van megnyitva és innen két irányba sorolódnak a belső helységek, hasonlóan, mint a római előképei esetében. A nyílások szemöldökét egy, a ma megszokottnál nagyobb gerenda alkotja, olyan amelyet a rómaiak feltételezhetően használtak. A feltárások alapján tudjuk, hogy itteni építkezéseken is használták az úgynevezett római téglát, melynek mérete különbözik a mai normál téglától. Ezt megmutatva, a fogyasztótér hátsó fala ezzel a téglával lenne kitöltve, ezzel megmutatva ezt a falazási módot a látogatóknak.

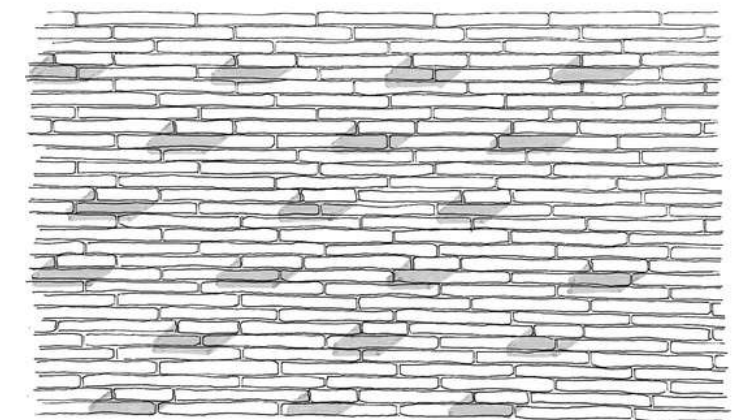
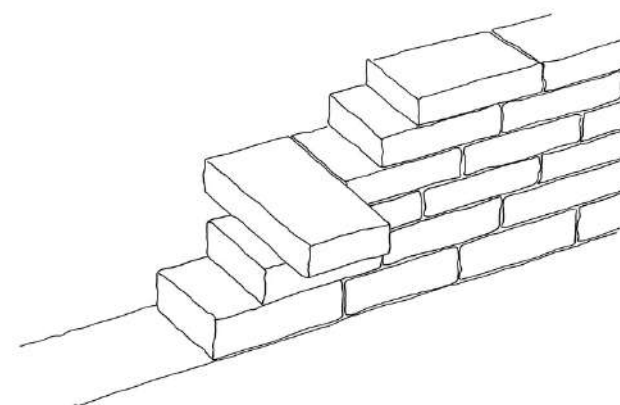
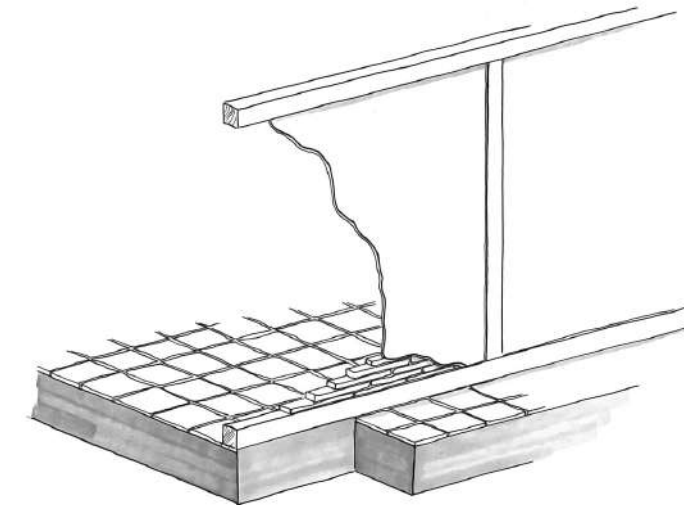
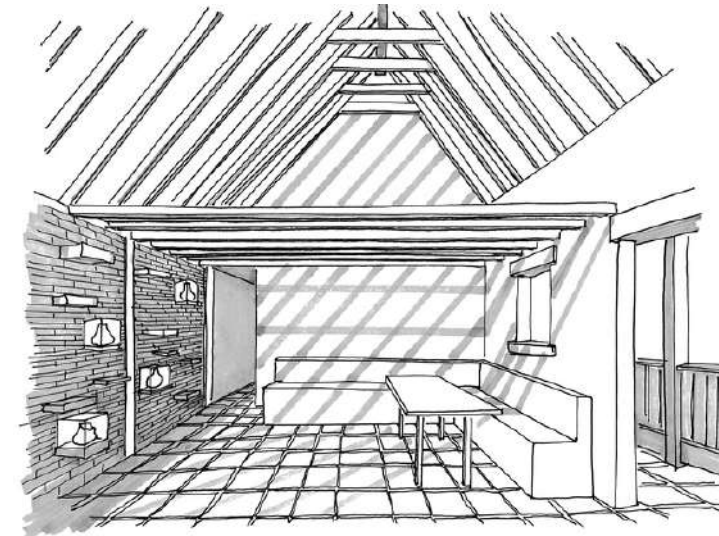
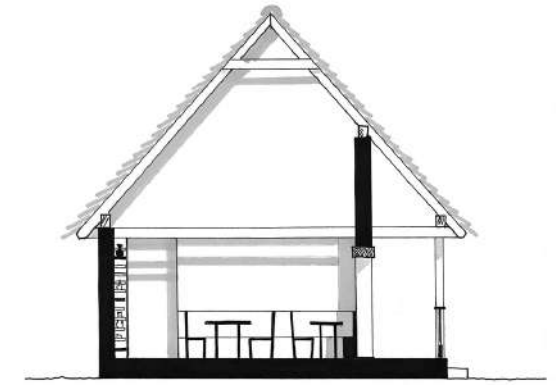
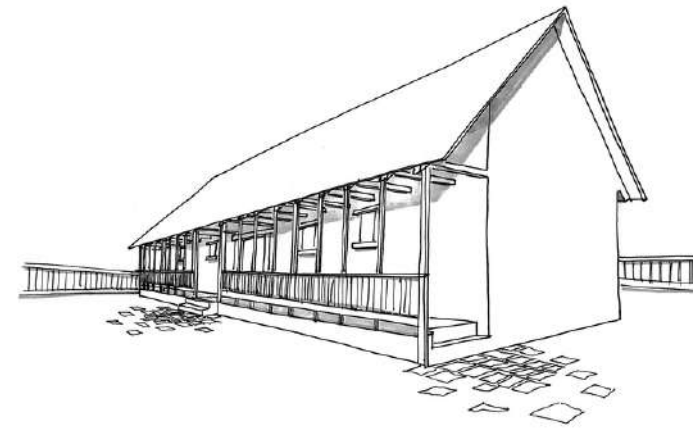

Római ház

Az épület belső elrendezését a következő struktúrában terveztem: A megközelítés a megemelt tornácon keresztül történik. A tornác egyik felében van elrejtve egy rámpa így az egész épület mozgáskorlátozottak számára is megközelíthető. A bejáraton át az épület központi részébe, a fogyasztótérbe lépünk. A megérkezéskor szemben található fal lenne a fentebb már említett, római téglával kitöltött falszakasz. Jobbra egy folyosóról nyílóan található a mellékhelységek, míg balra a büfét és hozzá tartozó háttérhelységeket helyeztem el.

A középső tér viszonylag kis alapterületét ellensúlyozva a teret nyitott fedélszékkal alakítanám ki, így egy nagy belmagasságú belső tér jönne létre, amit a látszó tartószerkezet és a természetes anyagok látványa gazdagít.

A római téglával kitöltött fal érdekessége, hogy több funkciót is ellát. Némelyik téglalelem el lenne forgatva, így egy kisebb polcot képezve a falon. A polcok sokaságán egy gyűjtemény foglalhatna helyet az eddigi ásatások során itt megtalált tárgyakból (vagy azok másolataiból), ezzel dokumentálva és megmutatva a helyi kincseket. Az érzékeny műtárgyakat egyedi üvegbúrák védik.

Felhasznált irodalom

- ASSMANN, J.: A kulturális emlékezet: írás, emlékezés és politikai identitás a korai magaskultúrákban. Atlantisz Kiadó, Budapest, 1999.
- DÁVID, D. – TERBE, R. – VASÁROS, Zs. (szerk.): identitás és kultúra 4: identity and culture 4. Ipartanszék füzetek No. 5. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék, Budapest, 2018.
- BUN, Z. – SZABÓ, L. (szerk.): Építészet és Innováció. Az Építőművészeti Doktori Iskola Évkönyve 2020. BME Építőművészeti Doktori Iskola, Budapest, 2020.
- DÁVID, D. – TERBE, R. – VASÁROS, Zs. (szerk.): identitás és kultúra 5: identity and culture 5. Ipartanszék füzetek No. 6. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék, Budapest, 2018.
- EMÓDI, T. – KOVÁCS, Zs.: A mikházi ferences templom. Krónikás, 2000/különszám, 8-9.
- GAUL, C. – SÁGI, G. – VASÁROS, Zs. (szerk.): identitás és kultúra: identity and culture. Ipartanszék füzetek No. 1. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék, Budapest, 2014.
- GAUL, C. – VASÁROS, Zs. (szerk.): identitás és kultúra 2: identity and culture 2. Ipartanszék füzetek No. 3. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék, Budapest, 2015.
- GAUL, C. – VASÁROS, Zs. (szerk.): identitás és kultúra 3: identity and culture 3. Ipartanszék füzetek No. 4. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék, Budapest, 2016.
- PÁNCZÉL, Sz. P.: The Roman Fort from Călugăreni. In: VAGALINSKI, L. – SHARANKOV, N. (szerk.): Proceedings of the 22nd International Congress of Roman Frontier Studies, Ruse, Bulgaria, September 2012. National Archaeological Institute with Museum, Sofia, 2015, 909-916.
- PÁNCZÉL, Sz. P. – MUSTAȚĂ S. – DOBOS, A.: A mikházi római segédcsapattábor kutatása. Magyar Régészet, 2018/tavaszi, 13-20.
- PROTASE, D.: Castrul roman de la Călugăreni (r. Târgu Mureș). Săptămânile din anul 1961. Acta Musei Napocensis, 1965/2, 209-214.
- SZABÓ, M.: Repülés a múltba: A légitörténet története. Zöld Infó Média, Pécs, 2018.
- VASÁROS, Zs.: Kultúrtájról-kultúrtájra. In: DÁVID, D. – TERBE, R. – VASÁROS, Zs. (szerk.): identitás és kultúra 4: identity and culture 4. Ipartanszék füzetek No. 5. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék, Budapest, 2018, 8-11.
- VASÁROS, Zs. – SÁGI, G. (szerk.): Mikháza Építészeti Atlasza. Architectural Atlas of Călugăreni. BME Építészmérnöki Kar, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék, Budapest, 2020.
- VEÖREÖS, A.: XVIII. századi ferences kolostorok Erdélyben. (PhD-dolgozat.) BME Építészettörténelmi és Műemléki Tanszék, Budapest, 2006.

Mikháza

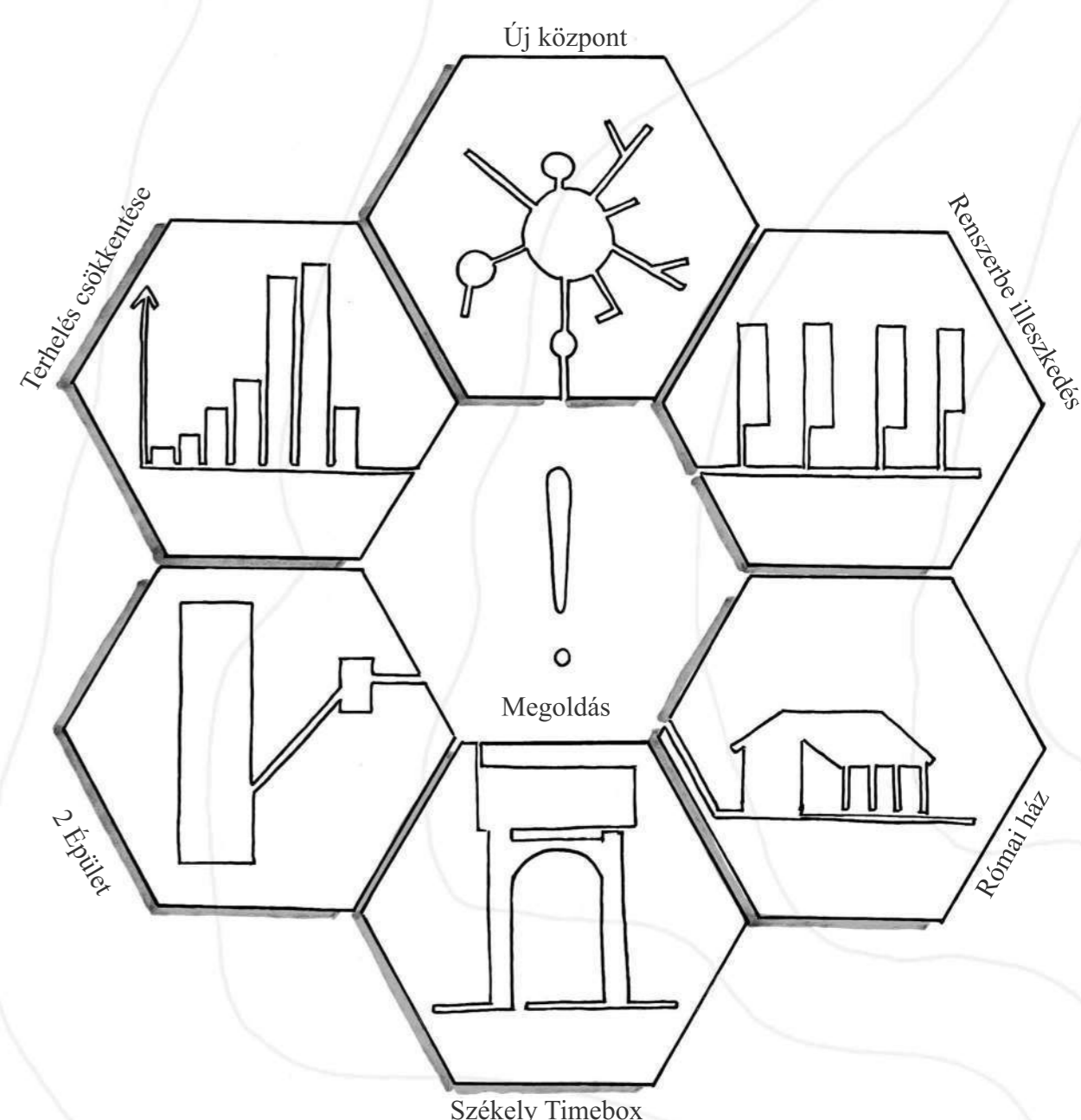
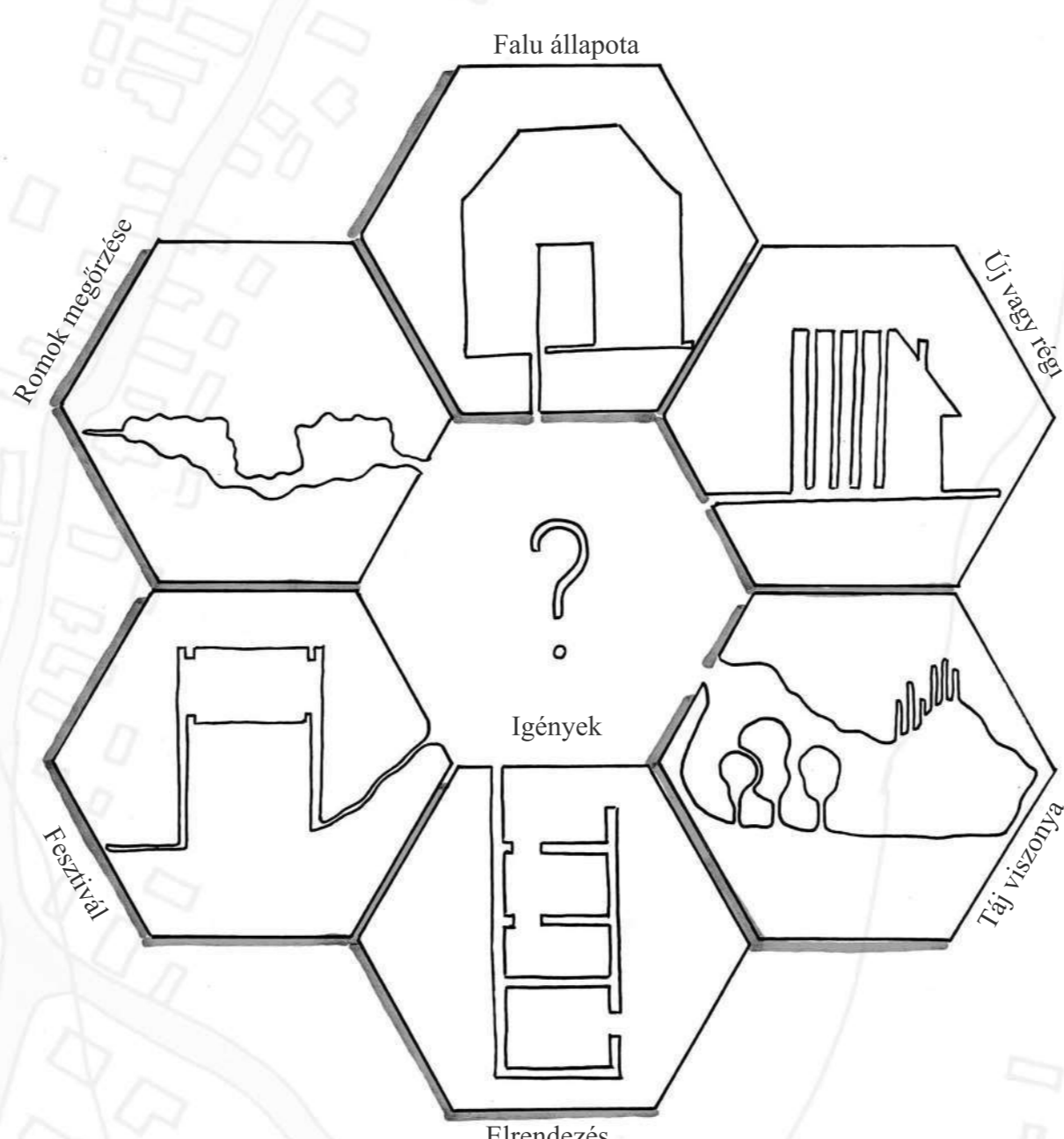
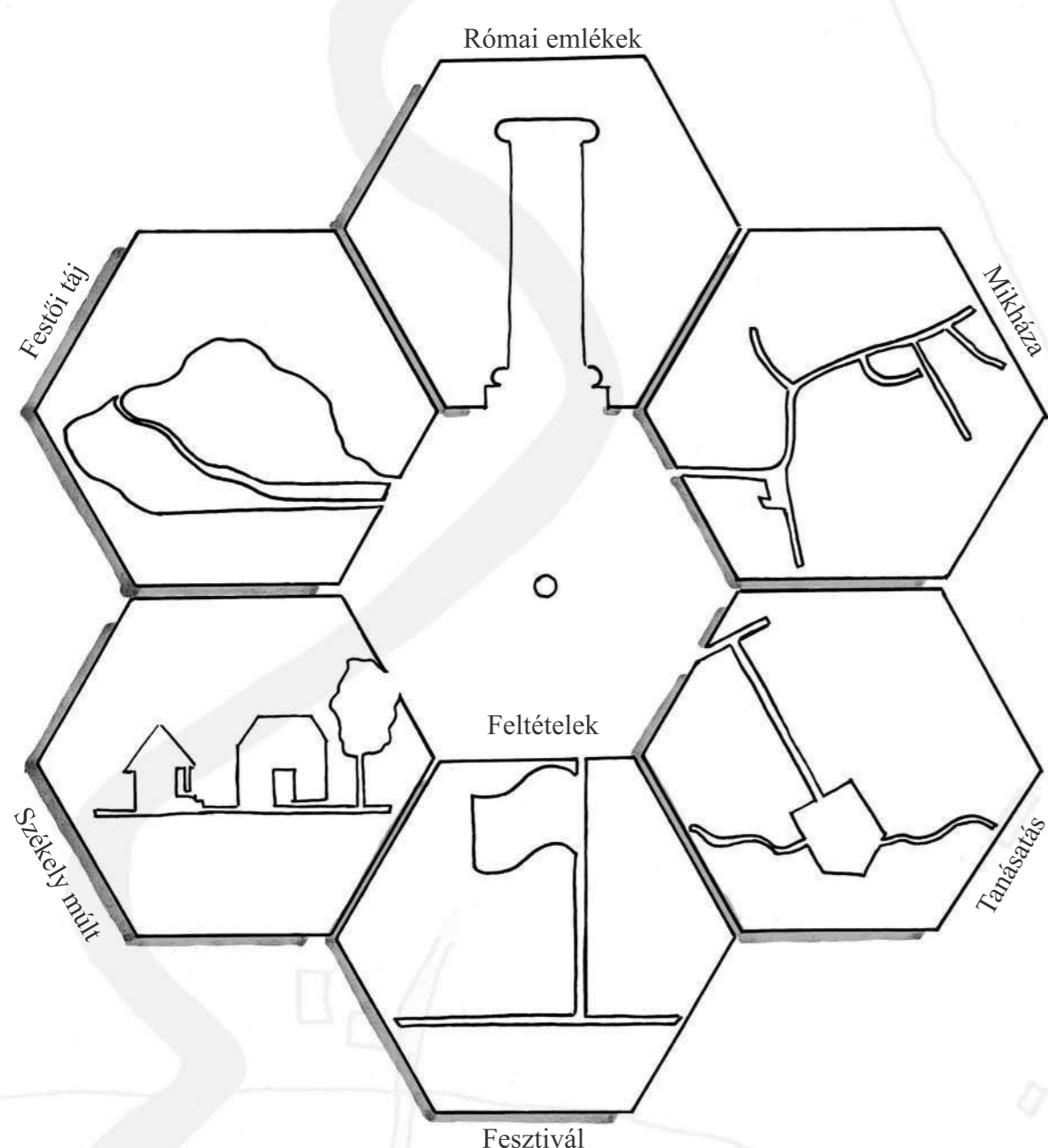
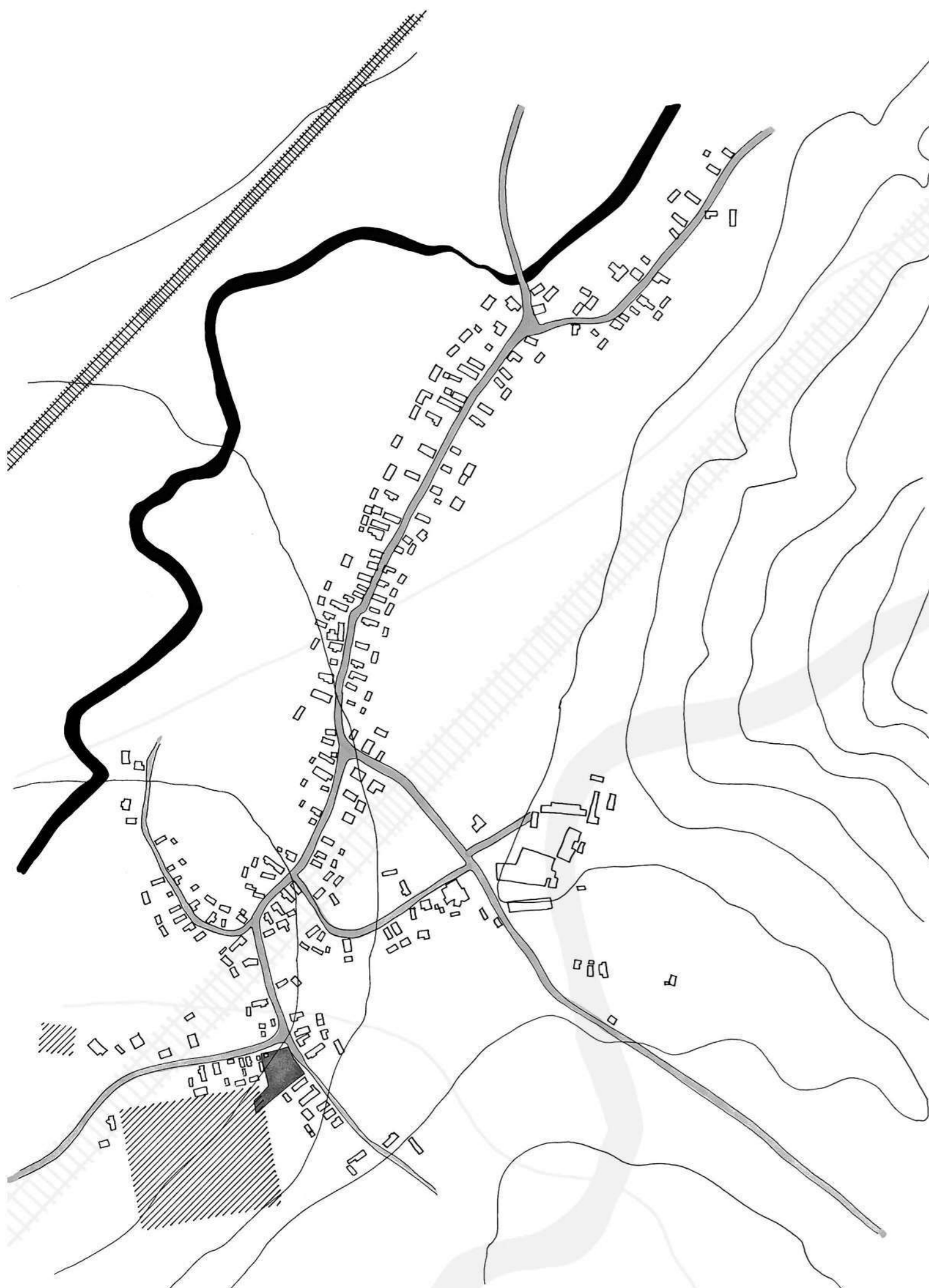
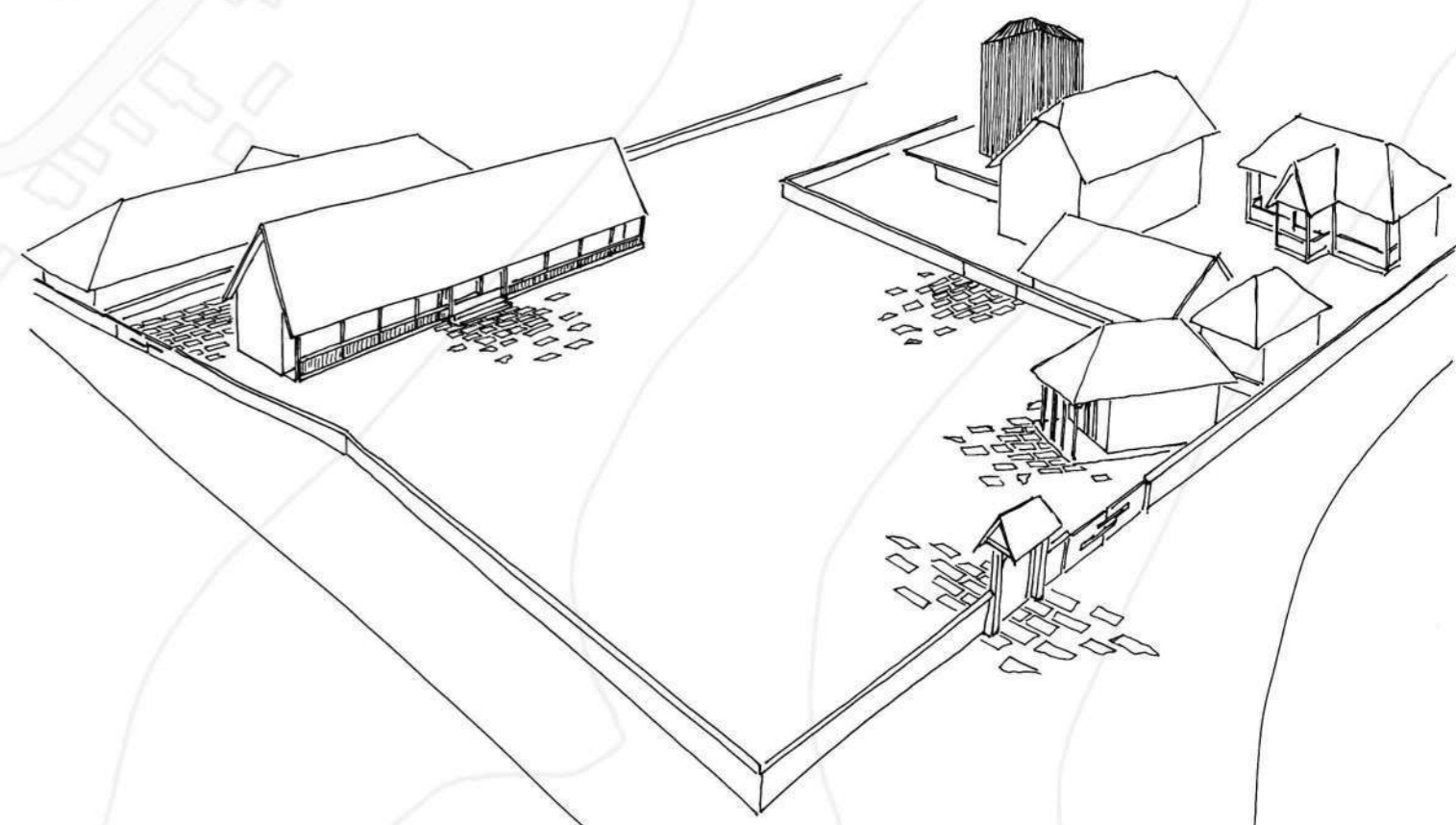
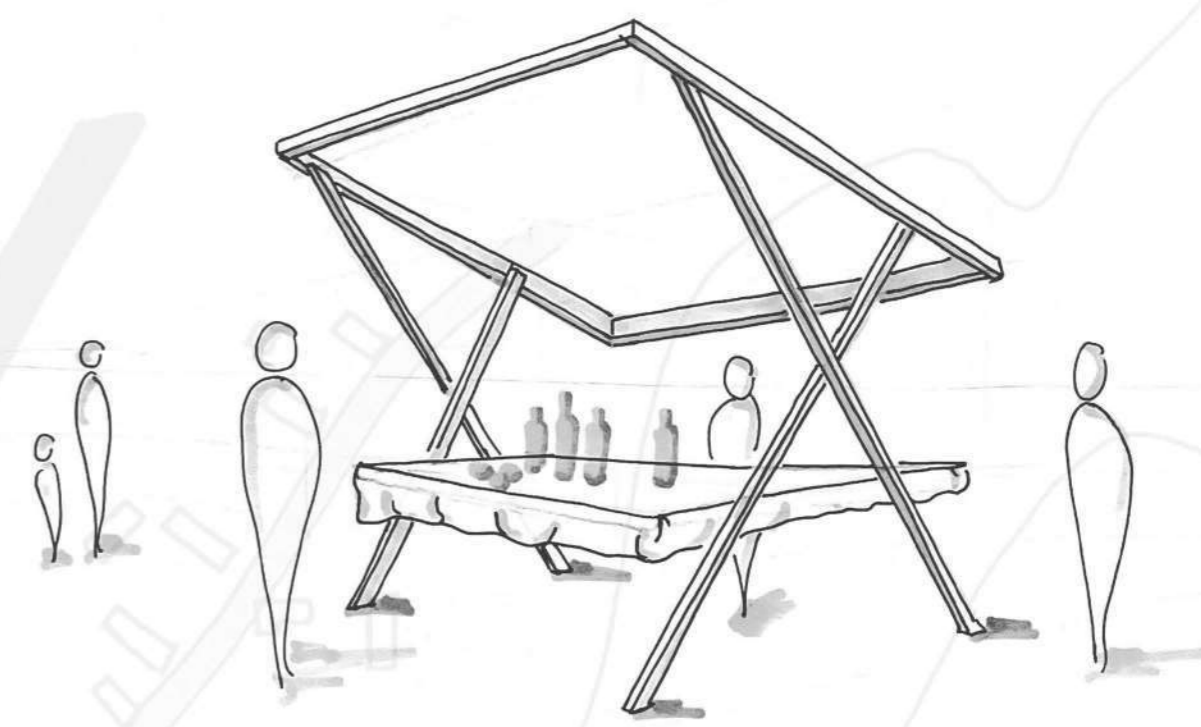
Mikháza Erdély szívében, Maros megyében található kicsiny székely falu a Bekecs lábánál. Lakossága megközelítőleg 200 fő és mind magyar ajkú. A porták többsége még a mai napig a régi parasztházakból, nyárikonyhából és csűrőkből álló hagyományos együest mutatja. Állapotuk azonban sajnos többségében elég rossznak mondható. A falukép emiatt még idézi a múlt jeleit, de a folyamatos romlás, átalakulás miatt ez lassan elveszik.

Római emlék

Mikháza mellett-alatt a Római Birodalom egykori Dacia tartományának keleti határvidékét biztosító segédcsoport-tábor és ahhoz kötődő épületek (pl. fürdő, műhelyek) és az egykori polgári település (vicus) épületei találhatóak.

A Római lelőhely egy nagyon komoly érték. A Maros megyei Múzeum ezt felismerte és a lehetőségei szerint igyekszik ezt az értéket megőrizni és ápolni. Fontosnak tartom, hogy a római múlt és a római múlt értékeinek megőrzése mellett a közelmúlt vagy épp a jelen székely kötődésű értékeit is ápoljuk. Ezek bár mindezülig szerencsésen fennmaradtak, a jövőjük meglehetősen bizonytalan.

A Maros Megyei Múzeum évente egyre több programot szervez a lelőhelyre, melyek közül a legnagyobb és legrégebbi a hagyományosan augusztus első szombatján megrendezett Római Fesztivál. A fesztivál sok embert vonz a faluban, ami turisztikai szempontból jót tesz a falunak, azonban a terhelés egyre nagyobb kihívások elé állítja a települést, annak lakóit, infrastruktúráját.

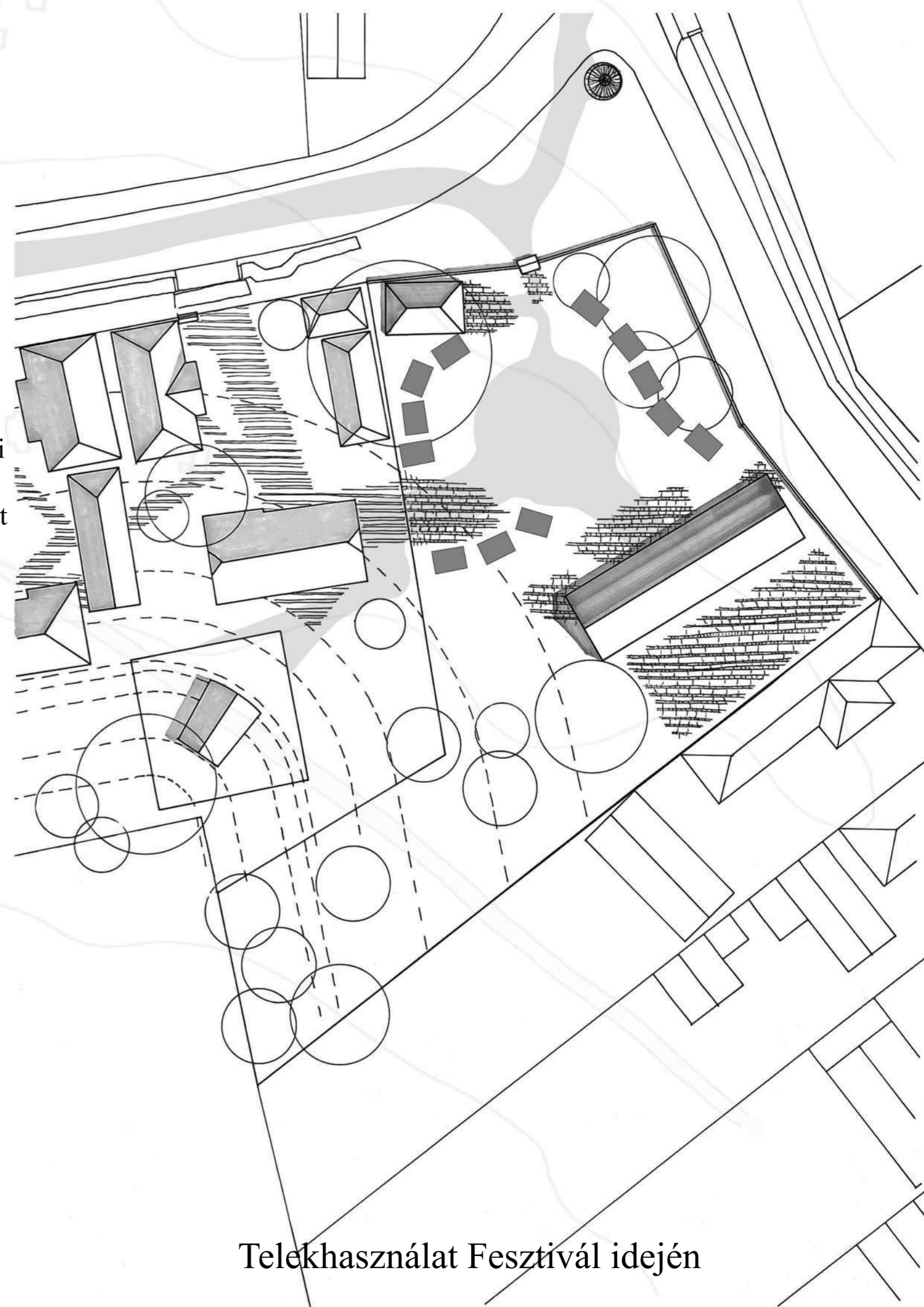
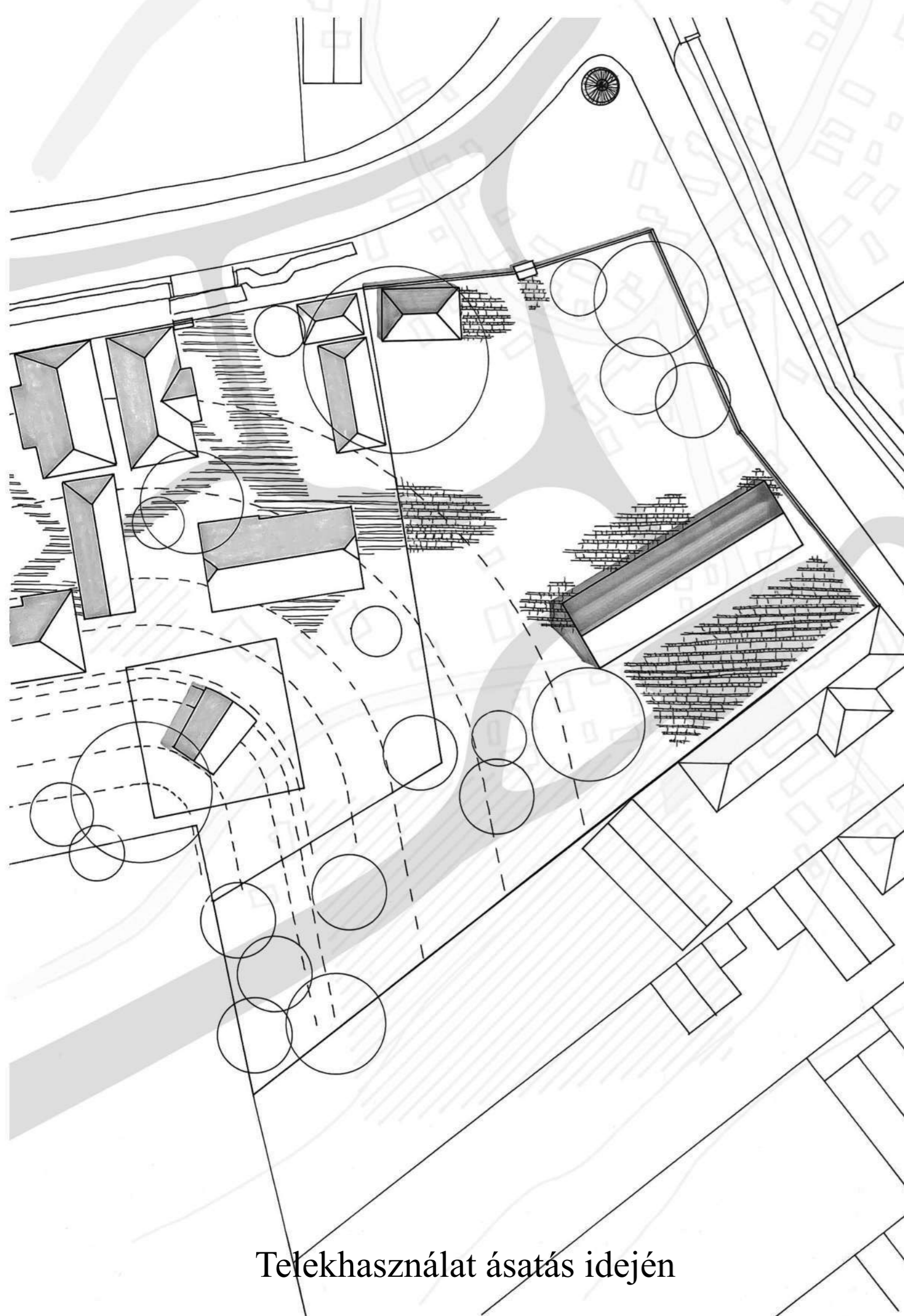
Tervezett helyszínrajz, telek elrendezés, funkciók

A lakóépületet elbontandó. A kapu és nyárikonyha egy rekonstrukció során visszanyerné eredeti állapotát. A kerítés helyzete változatlan lenne, de újjá lenne építve. A telek hátsó része a dombra vezető útról kapna egy új, járműforgalom számára is alkalmas bejáratot. A híd felől érkező látogatók a „Római ház” tömege takarná a látogatók előtt. Az épület illeszkedik az utcaképhez, és követi a hagyományos telekrendezést, mind méretében, mind stílusában. A közép kialakuló, szabadon hagyott udvar területén alakulhat ki az új központ, ami a múzeumi rendezvények, a fesztivál és az ásatás idején is mindenki számára használható közterület volna. A jelenlegi növényzet megtartandó, rendezni, illetve kisebb növényekkel bővíteni az állományt. A telek előtt található árkokat elfedni. Az így kialakult plusz területen belül kiemelt pozícióba helyezném a keresztet.

Az így kialakított új, kettős központi tér egyszerre adna közteret a falunak, illetve flexibilisen használható tér-együest jönné létre. A Római Fesztivál ideje alatt lehetőség van a teljes terület kapacitását kihasználni. A jelenleg több helyszínen elhelyezett standok itt központi szerepet kaphatnak.

A „Római ház” az udvar hangsúlyos eleme, ami nem csupán egyszerű vendéglátóhely, hanem egyszerre múzeumpedagógia kiegészítő elem és összetett „információs felület”.

A térburkolás koncepcióját a várható sűrűsödési pontokon sűrűsödő, majd fokozatosan ritkuló, végül a gyepebe vesző szilárd burkolat laza szövődése alkotja.

Telekhasználat ásatás idején

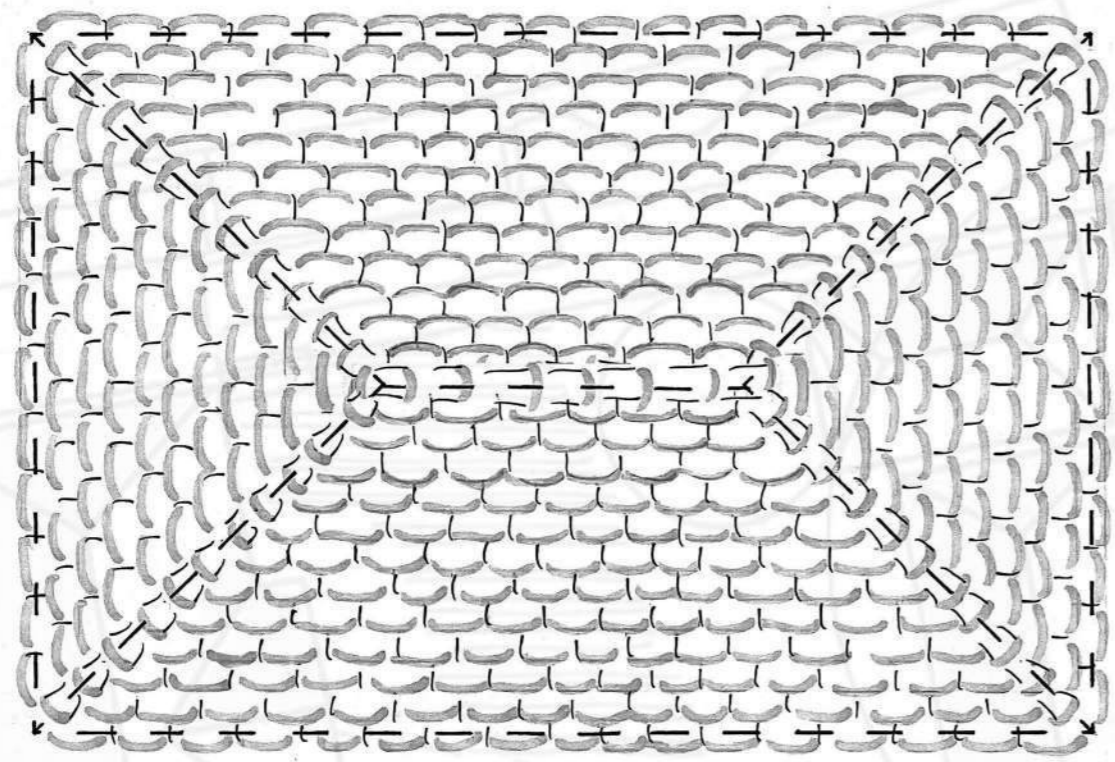
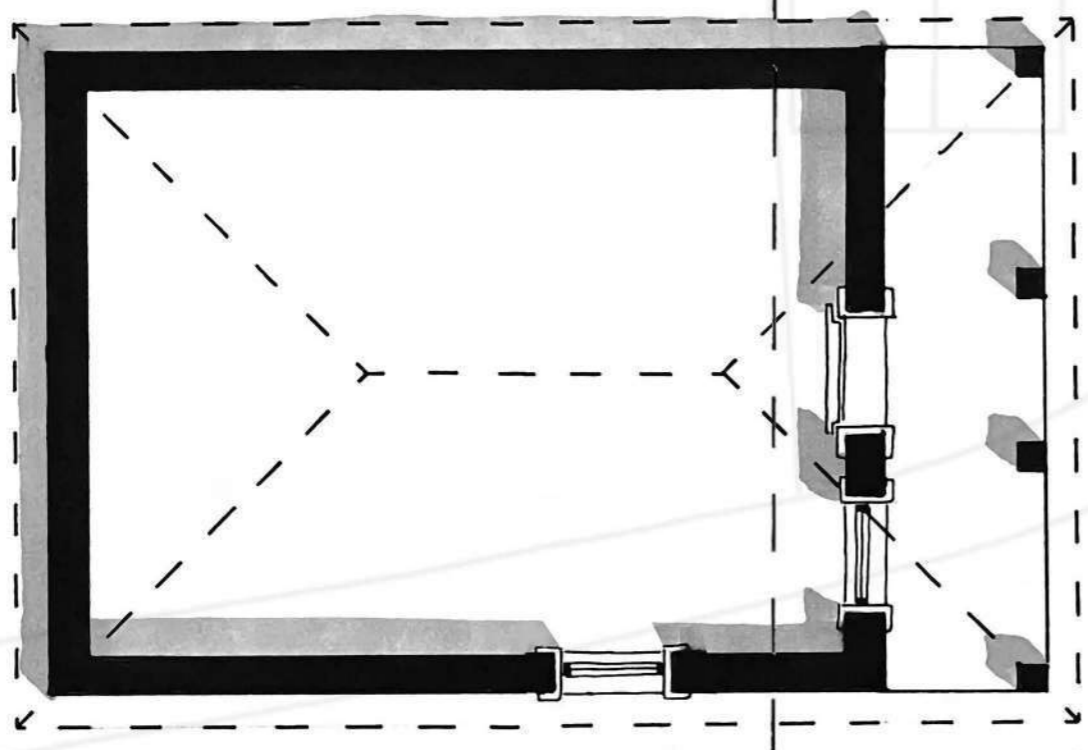
Telekhasználat Fesztivál idején

Régmúlt és Közelmúlt találkozása

szerző: Túri Levente
konzulens: Sági Gergely

Mikháza

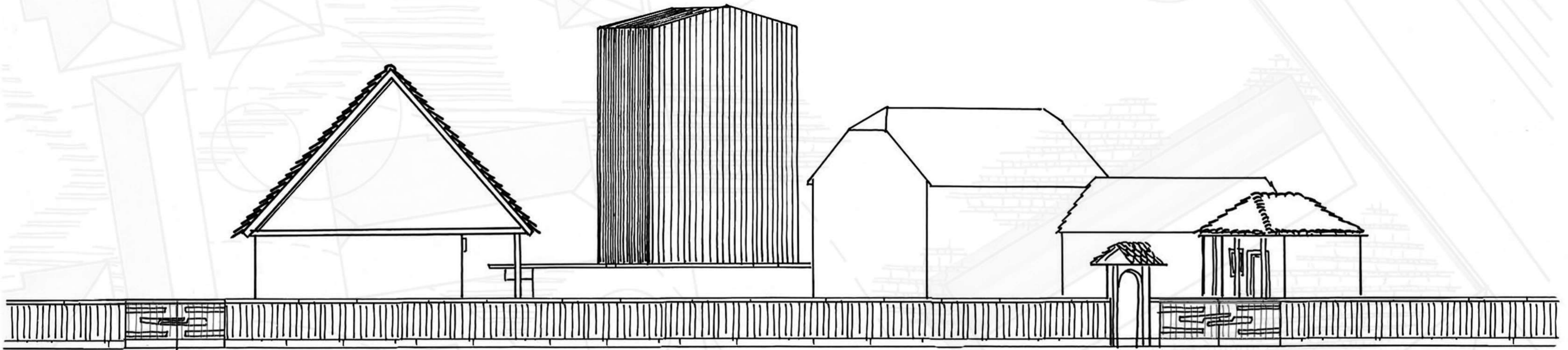
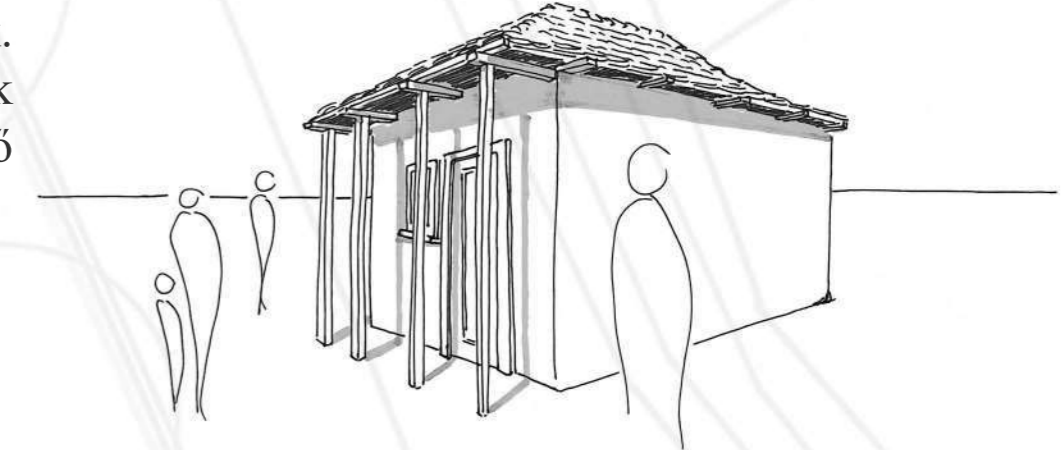
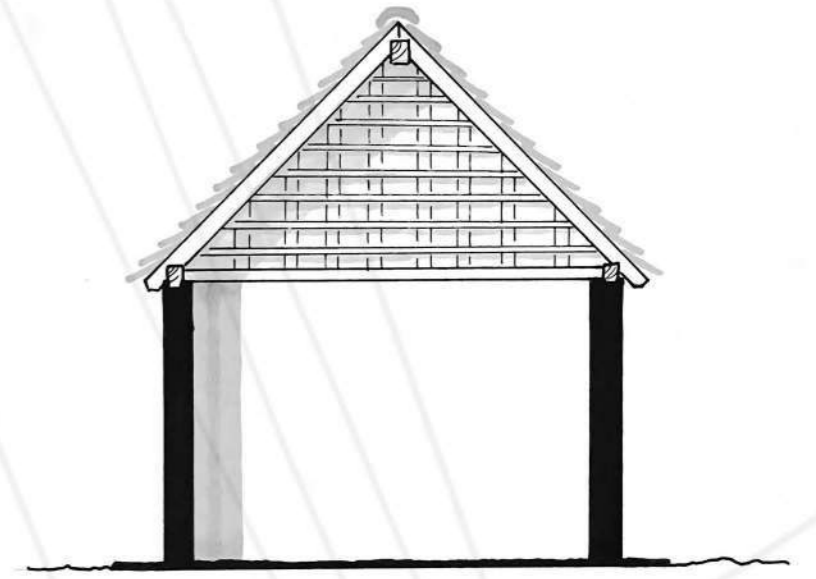
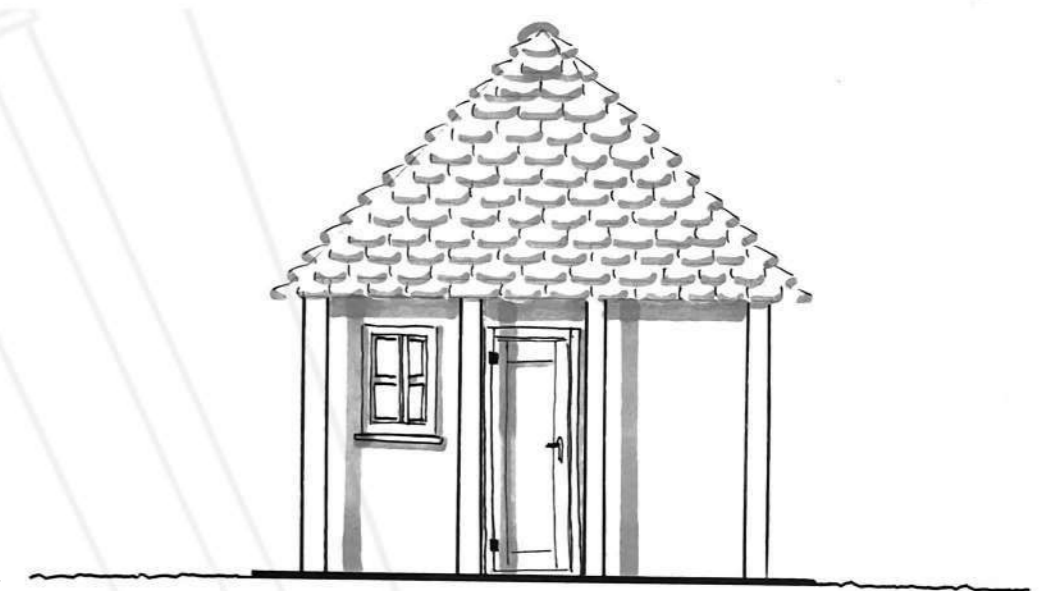

Nyárikonyha

Jelenlegi állapotában teljes újjáépítésére van szükség. Belső terét a falu székely történelmének megőrzésére és bemutatására szánt funkcióval töltöm meg, ezért kapta (utalva a lelőhelyen 2016-ban felépült, hasonló rendeltetésű pavilonpárra utalva) a „Székely Timebox” elnevezést.

A bemutatás a lehetőségek függvényében elképzelhető hagyományos módon (többek között korhű tárgyak bemutatásával, fali plakátok kihelyezésével) de nagyobb ráfordítással akár egy egyedülálló, digitális „Magci Wall” beépítésével, ami interaktív módon mutatná meg az ide látogatóknak, hogy milyen történelmmel bír Mikháza és az itt élt-élő székelyek. Úgy vélem ez egy nagyon szép gesztus volna a helyiek felé, hogy nem csak a római emlékeket, hanem az ő közeli történelmüket is bemutatnánk, megőriznénk,

Római ház

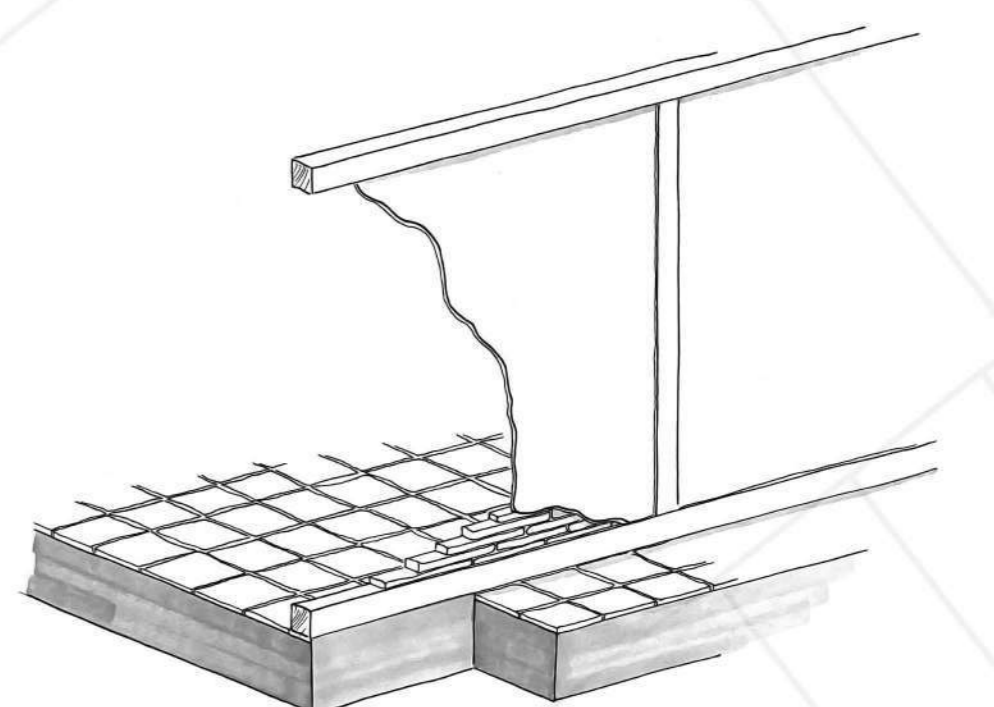
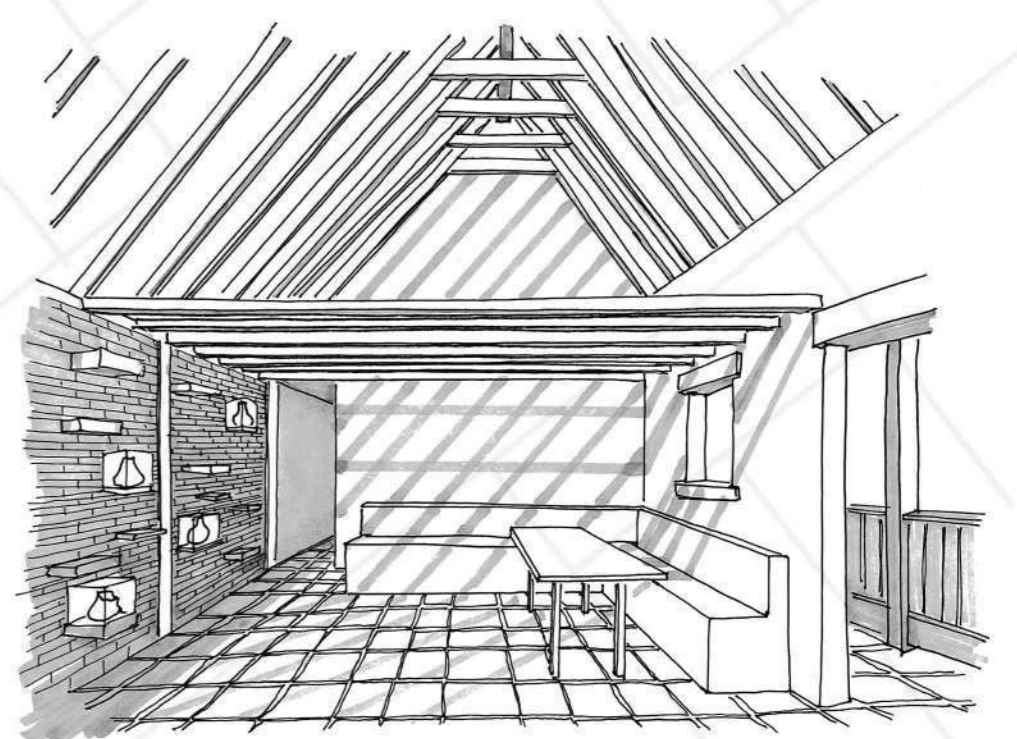
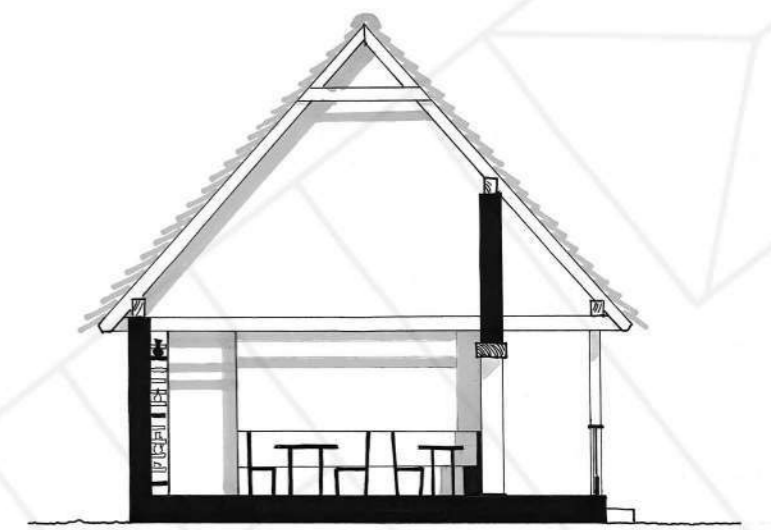
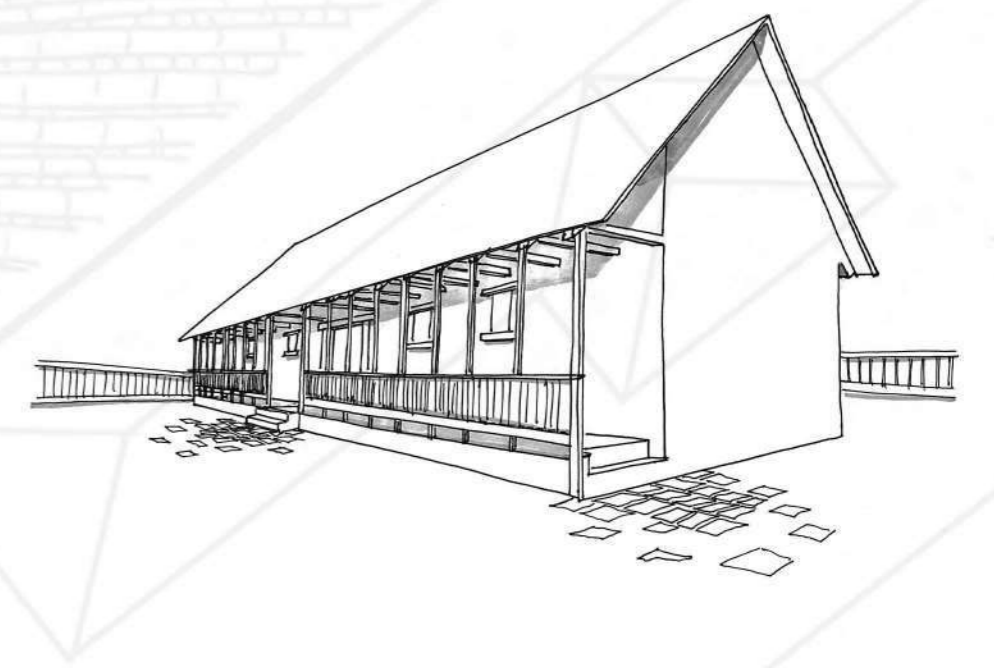
A Római ház tömegét tekintve a helyi parasztházak méreteit veszi és ennek figyelembevételével igyekszik a helyi építési „szabadságot” kihasználni. A hossz tengelyes ház koncepciója, hogy külső megjelenését tekintve egyensúlyozzon a székely és a római hosszúházak idézete között, azok közös formai elemeiből építkezve. Az épület építéstechnológiája követi a római házak lehetséges építési megoldásait: emelt padló szerkezettel készültek, favázás, vályoggal vagy téglával kitöltött falakkal, tapasztott, meszelt falfelületekkel. A nyílászárók fa keretezésűek, a másutt feltárt, hasonló léptékű épületek alapján feltételezett erősen kiemelt szemöldök gerendákkal. A nyeregető fedésnek anyag megegyezik a helyi épületekével: égetett kerámia cserép.

Az épület a hosszanti tengelyének közepén van megnyitva és innen két irányba sorolódnak a belső helyiségek, hasonlóan, mint a római előképei esetében. A feltárások alapján tudjuk, hogy itteni építkezéseken is használták az úgynevezett római téglát, melynek mérete különbözik a mai normál téglától. Ezt megmutatva, a fogyasztótér hátsó fala ezzel a téglával lenne kitöltve.

Az épület belső elrendezése: A megközelítés a megemelt tornácra keresztül történik. A tornác egyik felében van elrejtve egy rámpa így az egész épület mozgáskorlátozottak számára is megközelíthető. A bejáraton át az épület központi részébe, a fogyasztótérbe lépünk. A megérkezéskor szemben található fal lenne a fentebb már említett, római téglával kitöltött falszakasz. Jobbra egy folyosóról nyílóan található a mellék helyiségek, míg balra a büfét és hozzátartozó háttér helyiségek helyezkednek el.

A középső tér viszonylag kis alapterületét ellensúlyozza a nyitott fedélszék, így egy nagy belmagasságú belső tér jönne létre, amit a látszó tartószerkezet és a természetes anyagok látványa gazdagít.

A római téglával kitöltött fal érdekessége, hogy több funkciót is ellát. Némelyik téglaközpont el lenne forgatva, így egy kisebb polcot képezve a falon. A polcok sokaságán egy gyűjtemény foglalhatna helyet az eddigi ásatások során itt megtalált tárgyakból. Az érzékeny műtárgyakat egyedi üvegbúrák védik.

Régmúlt és Közelmúlt találkozása

szerző: Túri Levente
konzulens: Sági Gergely

Mikháza

